

รายงานการพิจารณาศึกษา

เรื่อง

แนวทางการบริหารการอุดมศึกษา
: การจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษา

ของ

คณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำนักกรรมาธิการ ๓
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

CR1256103048

รายงานการพิจารณาศึกษา
เรื่อง
แนวทางการบริหารการอุดมศึกษา
: การจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษา

ของ

คณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำนักกรรมาธิการ ๓

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการ

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

(สำเนา)
บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ที่ สว (สนช)(กมธ ๓) ๐๐๑๙/(ร ๔๗) **วันที่** ๙ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางการบริหารการอุดมศึกษา : การจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษา

กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ด้วยในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๔/๒๕๕๗ วันพฤหัสบดีที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๗ ที่ประชุมได้มีมติตั้งคณะกรรมาธิการสามัญประจำสภานิติบัญญัติแห่งชาติตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๘๔ วรรคสอง (๕) ซึ่งคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นคณะกรรมาธิการสามัญประจำสภานิติบัญญัติแห่งชาติคณะหนึ่ง มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา การวิจัย การพัฒนาการศึกษาของชาติ การส่งเสริมโอกาสทางการศึกษา รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนากีฬาของชาติ ตลอดจนศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาการกีฬา ซึ่งคณะกรรมาธิการคณะนี้ ประกอบด้วย

(๑)	นายตวง อันทะไชย	ประธานคณะกรรมาธิการ
(๒)	ผู้ช่วยศาสตราจารย์เฉลิมชัย บุญยะลีพรรณ	รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง
(๓)	พลเอก องอาจ พงษ์ศักดิ์	รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สอง
(๔)	นายวิทวัส บุญญสถิตย์	รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สาม
(๕)	พลตรี จารึก อารีราชการัณย์	รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สี่
(๖)	ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิศักดิ์ ลาภเจริญทรัพย์	รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่ห้า
(๗)	รองศาสตราจารย์ประดิษฐ์ วรรณรัตน์	โฆษกคณะกรรมาธิการ
(๘)	นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ	เลขานุการคณะกรรมาธิการ
(๙)	รองศาสตราจารย์คุณหญิงสุมณฑา พรหมบุญ	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ
(๑๐)	พลเอก อู้ด เบื้องบน	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ
(๑๑)	ศาสตราจารย์กิตติคุณภิรมย์ กมลรัตนกุล	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ
(๑๒)	รองศาสตราจารย์กิตติชัย ไตรรัตนศิริชัย	กรรมาธิการ
(๑๓)	นายโกศล เพ็ชร์สุวรรณ์	กรรมาธิการ
(๑๔)	พลเอก จีระศักดิ์ ชมประสพ	กรรมาธิการ
(๑๕)	พลเรือเอก ชุมพล วงศ์เวคิน	กรรมาธิการ
(๑๖)	รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ลิ่มสกุล	กรรมาธิการ
(๑๗)	ศาสตราจารย์คลินิกนิเวศน์ นันทจิต	กรรมาธิการ
(๑๘)	พลเรือเอก พิจารณ์ ธีรเนตร	กรรมาธิการ

(๑๙) พลอากาศเอก ...

(๑๙) พลอากาศเอก เพิ่มเกียรติ ลวณะมาลย์ กรรมาธิการ
(๒๐) นายวีระศักดิ์ ฟูตระกูล กรรมาธิการ
(๒๑) รองศาสตราจารย์วุฒิชัย กปิลกาญจน์ กรรมาธิการ
(๒๒) นายสมพร เทพสิทธา กรรมาธิการ
(๒๓) พลเอก อดุลยเดช อินทะพงษ์ กรรมาธิการ
(๒๔) พลเอก อนันตพร กาญจนรัตน์ กรรมาธิการ
(๒๕) พลอากาศเอก อานนท์ จารยะพันธุ์ กรรมาธิการ
(๒๖) พลเอก อุดมชัย ธรรมสาโรรัชต์ กรรมาธิการ

ทั้งนี้ เมื่อวันจันทร์ที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๘ พลเอก อนันตพร กาญจนรัตน์ ได้ขอลาออกจากการเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จึงมีผลให้พ้นจากการเป็นกรรมาธิการสามัญในคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา ตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๑๐๔ (๖) และในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๖๘/๒๕๕๘ วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ที่ประชุมได้มีมติตั้ง พลเรือเอก ณะ อารีนิจ เป็นกรรมาธิการสามัญในคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา แทนตำแหน่งที่ว่าง

ต่อมาในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๖๗/๒๕๕๙ เป็นพิเศษ วันศุกร์ที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๙ ได้มีมติแต่งตั้งกรรมาธิการสามัญในคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬาเพิ่มขึ้นหนึ่งตำแหน่ง โดยแต่งตั้ง พลเอก รังสาทย์ แช่มเชื้อ เป็นกรรมาธิการเพิ่ม และในคราวการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๖๘/๒๕๕๙ วันพฤหัสบดีที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ที่ประชุมได้พิจารณาให้สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่ได้รับการโปรดเกล้าฯ จำนวน ๓๓ คน ดำรงตำแหน่งกรรมาธิการในคณะกรรมาธิการสามัญประจำสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยมีมติแต่งตั้งให้ พลอากาศโท จิรวัฒน์ มูลศาสตร์ พลอากาศเอก ชูชาติ บุญชัย และพลเรือเอก สุชีพ หวังไมตรี เป็นกรรมาธิการสามัญในคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา

จากนั้น เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๙ นายวีระศักดิ์ ฟูตระกูล ได้ขอลาออกจากการเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จึงมีผลให้พ้นจากการเป็นกรรมาธิการสามัญในคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา ตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๑๐๔ (๖)

อนึ่ง ในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๖/๒๕๖๐ วันศุกร์ที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๐ ที่ประชุมได้มีมติแต่งตั้ง พลเอก สสิน ทองภักดี เป็นกรรมาธิการสามัญในคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬาสภานิติบัญญัติแห่งชาติ แทนตำแหน่งที่ว่าง จึงทำให้ปัจจุบันคณะกรรมาธิการคณะนี้ ประกอบด้วย

(๑)	นายตวง อันทะไชย	ประธานคณะกรรมาธิการ
(๒)	ผู้ช่วยศาสตราจารย์เฉลิมชัย บุญยะลีพรรณ	รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง
(๓)	พลเอก องอาจ พงษ์ศักดิ์	รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สอง
(๔)	นายวิทวัส บุญญสถิตย์	รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สาม
(๕)	พลตรี จารึก อารีราชการัณย์	รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สี่
(๖)	ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิศักดิ์ ลาภเจริญทรัพย์	รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่ห้า
(๗)	รองศาสตราจารย์ประดิษฐ์ วรรณรัตน์	โฆษกคณะกรรมาธิการ
(๘)	นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ	เลขานุการคณะกรรมาธิการ
(๙)	รองศาสตราจารย์คุณหญิงสุมณฑา พรหมบุญ	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ
(๑๐)	พลเอก อู้ด เบื้องบน	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ
(๑๑)	ศาสตราจารย์กิตติคุณภิรมย์ กมลรัตนกุล	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ
(๑๒)	รองศาสตราจารย์กิตติชัย ไตรรัตนศิริชัย	กรรมาธิการ
(๑๓)	นายโกศล เพ็ชร์สุวรรณ์	กรรมาธิการ
(๑๔)	พลเอก จีระศักดิ์ ชมประสพ	กรรมาธิการ
(๑๕)	พลเรือเอก ชุมพล วงศ์เวคิน	กรรมาธิการ
(๑๖)	รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ลิ่มสกุล	กรรมาธิการ
(๑๗)	ศาสตราจารย์คลินิกนิเวศน์ นันทจิต	กรรมาธิการ
(๑๘)	พลเรือเอก ณะ อารีนิจ	กรรมาธิการ
(๑๙)	พลเรือเอก พิจารณ์ ธีรเนตร	กรรมาธิการ
(๒๐)	พลอากาศเอก เพิ่มเกียรติ ลวณะมาลย์	กรรมาธิการ
(๒๑)	รองศาสตราจารย์วุฒิชัย กปิลกาญจน์	กรรมาธิการ
(๒๒)	นายสมพร เทพสิทธา	กรรมาธิการ
(๒๓)	พลเอก อดุลยเดช อินทะพงษ์	กรรมาธิการ
(๒๔)	พลอากาศเอก อานนท์ จารยะพันธุ์	กรรมาธิการ
(๒๕)	พลเอก อุดมชัย ธรรมสาโรรัชต์	กรรมาธิการ
(๒๖)	พลเอก รังสาทย์ แช่มเชื้อ	กรรมาธิการ
(๒๗)	พลอากาศเอก ชูชาติ บุญชัย	กรรมาธิการ
(๒๘)	พลอากาศเอก จิรวัฒน์ มูลศาสตร์	กรรมาธิการ
(๒๙)	พลเรือเอก สุชีพ หวังไมตรี	กรรมาธิการ
(๓๐)	พลเอก สสิน ทองภักดี	กรรมาธิการ

บัดนี้ ...

บัดนี้ คณะกรรมาธิการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางการบริหารการอุดมศึกษา : การจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษา เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าวต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อ ๙๖

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบและนำเสนอรายงานของคณะกรรมาธิการต่อที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป

(ลงชื่อ) ตวง อันทะไชย
(นายตวง อันทะไชย)
ประธานคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำเนาถูกต้อง

(นางอำพรรณนี ปินตาวงศ์)
ผู้บังคับบัญชากลุ่มงาน
ปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมาธิการ
การศึกษาและการกีฬา

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา
สำนักกรรมาธิการ ๓ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
โทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๑๗ – ๘ ทิฆัมพร พิมพ์
โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๐๙ อำพรรณนี/สิทธิชัย/วีระศักดิ์ ทาน

คณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

นายตวง อันทะไชย
ประธานคณะกรรมาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เฉลิมชัย บุญยะลีพรรณ
รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง

พลเอก องอาจ พงษ์ศักดิ์
รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สอง

นายวิทวัส บุญญสถิตย์
รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สาม

พลตรี จารึก อารีราชการัณย์
รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สี่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิศักดิ์ ลาภเจริญทรัพย์
รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่ห้า

รองศาสตราจารย์ประดิษฐ์ วรรณรัตน์
โฆษกคณะกรรมาธิการ

นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ
เลขานุการคณะกรรมาธิการ

รองศาสตราจารย์คุณหญิงสุมณฑา พรหมบุญ
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

พลเอก อู้ด เบื้องบน
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

ศาสตราจารย์กิตติคุณภิรมย์ กมลรัตนกุล
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

รองศาสตราจารย์กิตติชัย ไตรรัตนศิริชัย
กรรมาธิการ

นายโกศล เพ็ชร์สุวรรณ์
กรรมาธิการ

พลเอก จีระศักดิ์ ชมประสพ
กรรมาธิการ

พลเรือเอก ชุมพล วงศ์เวคิน
กรรมาธิการ

รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ลิ่มสกุล
กรรมาธิการ

ศาสตราจารย์คลินิกนิเวศน์ นันทจิต
กรรมาธิการ

พลเรือเอก พิจารณ์ ธีรเนตร
กรรมาธิการ

พลอากาศเอก เพิ่มเกียรติ ลวณะมาลย์
กรรมาธิการ

รองศาสตราจารย์วุฒิชัย กปิลกาญจน์
กรรมาธิการ

นายสมพร เทพสิทธา
กรรมาธิการ

พลเอก อดุลยเดช อินทะพงษ์
กรรมาธิการ

พลอากาศเอก อานนท์ จารยะพันธุ์
กรรมาธิการ

พลเอก อุดมชัย ธรรมสาโรรัชต์
กรรมาธิการ

พลเรือเอก ณะ อารีนิจ
กรรมาธิการ

พลเอก รังสาทย์ แช่มเชื้อ
กรรมาธิการ

พลอากาศเอก จิรวัฒน์ มูลศาสตร์
กรรมาธิการ

พลอากาศเอก ชูชาติ บุญชัย
กรรมาธิการ

พลเรือเอก สุชีพ หวังไมตรี
กรรมาธิการ

พลเอก สสิน ทองภักดี
กรรมาธิการ

รายงานการพิจารณาศึกษา
เรื่อง แนวทางการบริหารการอุดมศึกษา : การจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษา
ของคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ด้วยในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๔/๒๕๕๗ วันพฤหัสบดีที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๗ ที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้ลงมติตั้งคณะกรรมาธิการสามัญประจำสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๘๔ วรรคสอง (๕) เพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา การวิจัย การพัฒนาการศึกษาของชาติ การส่งเสริมโอกาสทางการศึกษา การศึกษาในส่วนสาระการเรียนรู้ การกู้ยืมเพื่อการศึกษา การประเมินคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุน การพัฒนากีฬาของชาติ ตลอดจนศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาการกีฬา

บัดนี้ คณะกรรมาธิการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางการบริหารการอุดมศึกษา : การจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษา เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าวต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อ ๙๖ ดังนี้

๑. การดำเนินงานของคณะกรรมาธิการ

คณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้มีคำสั่งที่ ๘/๒๕๕๗ วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมาธิการการอุดมศึกษาและการอาชีวศึกษา เพื่อปฏิบัติหน้าที่หลักในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์การจัดการศึกษาอุดมศึกษาและอาชีวศึกษา สภาพปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการแก้ไขคุณภาพและมาตรฐานการอุดมศึกษา เพื่อนำผลการพิจารณาศึกษาเสนอต่อคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ต่อมา เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะอนุกรรมาธิการสอดคล้องกับภารกิจด้านการอุดมศึกษา ดังนั้น คณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ จึงได้มีคำสั่งที่ ๓๓/๒๕๕๙ วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมาธิการการอุดมศึกษา และคำสั่งที่ ๓๘/๒๕๖๐ วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๐ เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมาธิการการอุดมศึกษา (เพิ่มเติม) โดยคณะอนุกรรมาธิการการอุดมศึกษา ประกอบด้วย

ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

๑. นายวีระศักดิ์ ฟูตระกูล
๒. ศาสตราจารย์ประสาท สืบค้า
๓. ศาสตราจารย์คลินิกนิเวศน์ นันทจิต
๔. รองศาสตราจารย์ชัยเลิศ พิชิตพรชัย
๕. พลเรือเอก สุรศักดิ์ ศรีอรุณ
๖. รองศาสตราจารย์นำยุทธ์ สงค์ธนาพิทักษ์
๗. นายพรชัย มงคลวนิช
๘. นายกิตติพัฒน์ สุวรรณชิน

๙. รองศาสตราจารย์พินิติ รตะนานุกูล
๑๐. ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
๑๑. เลขาธิการสภาการศึกษา
๑๒. เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
๑๓. เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๑๔. เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
๑๕. ประธานที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย
๑๖. ประธานที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
๑๗. ประธานที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ
๑๘. นายกสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย
๑๙. นายกสภาสถาบันวิทยาลัยชุมชน

อนุกรรมาธิการ

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เฉลิมชัย บุญยะลีพรรณ	ประธานคณะอนุกรรมาธิการ
๒. รองศาสตราจารย์กิตติชัย ไตรรัตนศิริชัย	รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง
๓. รองศาสตราจารย์ประดิษฐ์ วรรณรัตน์	รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ คนที่สอง
๔. ศาสตราจารย์คลินิกนิเวศน์ นันทจิต	อนุกรรมาธิการ
๕. ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์	อนุกรรมาธิการ
๖. รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ลิ่มสกุล	อนุกรรมาธิการ
๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิวัต กลิ่นงาม	อนุกรรมาธิการ
๘. นายชุมพล พรประภา	อนุกรรมาธิการ
๙. พลเรือเอก สุชีพ หวังไมตรี	อนุกรรมาธิการ
๑๐. นายชัชวาลย์ คุณค้ำชู	อนุกรรมาธิการ
๑๑. นายทนง โชติสรยุทธ์	อนุกรรมาธิการ
๑๒. ศาสตราจารย์ปานสิริ พันธุ์สุวรรณ	อนุกรรมาธิการและเลขานุการ

โดยให้คณะอนุกรรมาธิการคณะนี้มีอำนาจหน้าที่ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา สภาพปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการแก้ไขปัญหาคุณภาพและมาตรฐานการอุดมศึกษา ศึกษาและวิเคราะห์การเตรียมความพร้อมของกระบวนการส่งเสริมและพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพมาตรฐานการอุดมศึกษา ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลกฎหมายด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษา วิเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งศึกษาผลกระทบที่อาจเกิดจากการบังคับใช้กฎหมาย และดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมาธิการมอบหมาย เพื่อนำผลการพิจารณาศึกษาเสนอต่อคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ต่อไป

๒. วิธีการพิจารณาศึกษา

๒.๑ คณะอนุกรรมาธิการได้มีการประชุม จำนวน ๒๖ ครั้ง ตั้งแต่วันศุกร์ที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๘ ถึงวันศุกร์ที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๐ โดยเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็น ดังนี้

๒.๑.๑ **คณะกรรมการการอุดมศึกษา** (กกอ.)

- รองศาสตราจารย์คุณหญิงสุมณฑา พรหมบุญ ประธานกรรมการการอุดมศึกษา

๒.๑.๒ **สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา** (สกอ.)

(๑) นายสุภัทร บุญส่ง	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนากฎหมาย สำนักนิติการ
(๒) นางสาววทานีย์ เมฆหมอก	นิติกรชำนาญการ สำนักนิติการ

๒.๑.๓ **คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา** (ก.พ.อ.)

- นายสุภัทร บุญส่ง	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนากฎหมาย สำนักนิติการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา)

๒.๒ พิจารณาศึกษากฎหมายและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

(๒) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

(๓) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖

(๔) พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. ๒๕๔๖

(๕) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

(๖) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๙/๒๕๕๙ เรื่อง การจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา

(๗) กฎกระทรวงกำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาการเลือกประธานกรรมการและกรรมการวาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการในคณะกรรมการการอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖

(๘) กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖

(๙) กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)

(๑๐) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙

๒.๓ **พิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษากลุ่มต่าง ๆ ดังนี้**

กลุ่ม ก ร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ยกร่างโดย

(๑) ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.)

(๒) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)

กลุ่ม ข พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา พ.ศ. ....
ยกร่างโดย
(๑) ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.)
(๒) สำนกงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)

กลุ่ม ค ร่างพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. ....
ยกร่างโดย
(๑) ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.)
(๒) คณะกรรมการการอุดมศึกษา (กกอ.)
(๓) คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.)

๒.๔ สังเคราะห์ข้อมูลตามข้อ ๒.๑ – ๒.๓ และสรุปประเด็นสาระสำคัญ โดยได้จัดทำรายงานการพิจารณาศึกษา และข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ รวมทั้งร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษากลุ่มต่าง ๆ เพื่อเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

๓. ผลการพิจารณา

จัดทำรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “แนวทางการบริหารการอุดมศึกษา : การจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษา” ประกอบด้วย

บทที่ ๑ บทนำ
บทที่ ๒ การอุดมศึกษาและสภาพปัญหาในการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษา
บทที่ ๓ สรุปผลการพิจารณา
บทที่ ๔ ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

ภาคผนวก
- ภาคผนวก ก ร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ)
- ภาคผนวก ข ร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงการอุดมศึกษา พ.ศ. .... (ผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ)
- ภาคผนวก ค ร่างพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. .... (ผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ)

ทั้งนี้ คณะกรรมาธิการได้พิจารณารายงานของคณะอนุกรรมาธิการการอุดมศึกษาด้วยความละเอียดรอบคอบและได้มีมติให้ความเห็นชอบกับรายงานดังกล่าว โดยถือเป็นรายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

จากการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมาธิการจึงขอเสนอรายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการ ซึ่งประกอบไปด้วยข้อสังเกตและข้อเสนอแนะถึงแนวทางการบริหารการอุดมศึกษาโดยการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษา เพื่อดำเนินภารกิจตามกรอบหน้าที่และอำนาจหลักในการบริหารการอุดมศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพและมาตรฐานอุดมศึกษาและส่งเสริมธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศตามนโยบาย Thailand 4.0 โดยมีรายละเอียดตามรายงานท้ายนี้ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้พิจารณา หากสภานิติบัญญัติแห่งชาติให้ความเห็นชอบด้วยกับผลการพิจารณาของคณะกรรมาธิการขอได้โปรดแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาและดำเนินการตามแต่จะเห็นสมควร ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนสืบไป

(นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ)
เลขานุการคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

หน้าว่าง

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การศึกษาในระดับอุดมศึกษามีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากการศึกษาในระดับอื่น ซึ่งส่งผลต่อสถานะระบบเศรษฐกิจและสังคมฐานความรู้ อันเป็นกลไกที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ การบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบันอยู่ในความควบคุมดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยที่กระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบดูแลการศึกษาของประเทศทั้งระบบซึ่งมีขอบเขตกว้างขวาง มีภารกิจงานและจำนวนบุคลากรที่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาและกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการเป็นจำนวนมาก การบริหารจัดการมีความยุ่งยาก กระบวนการทำงานมีความซ้ำซ้อน ทำให้การบริหารจัดการศึกษาไม่สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง อีกทั้ง แม้ว่าการพัฒนาคุณภาพของการอุดมศึกษาไทยมีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องและสามารถยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการอุดมศึกษาได้ในระดับหนึ่ง แต่ปัจจุบันยังพบจุดอ่อนในหลายประเด็นที่มีความสำคัญ เช่น สถาบันอุดมศึกษาบางแห่งยังไม่มีความชัดเจนและแน่นอนในการบริหารจัดการศึกษา เกิดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน และยังขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรเอกชนและผู้ประกอบการในการพัฒนาคุณภาพอุดมศึกษา การขาดแคลนบุคลากร ความเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย ระบบงบประมาณ และการบริหารงบประมาณ รวมทั้งระบบจัดการศึกษา เป็นต้น หลักสูตรและการเรียนการสอนยังไม่ทันสมัยและไม่มีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับกระแสความต้องการของประเทศและสังคมโลก เกิดการขาดแคลนคณาจารย์ที่มีคุณภาพเนื่องจากวิกฤติศรัทธาต่อวิชาชีพ จนกระทั่งไม่สามารถจูงใจให้คนเก่งคนดีเข้ามาเป็นอาจารย์ได้ รวมถึงการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของรัฐบาลเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ยังถือว่าอยู่ในระดับน้อยมากจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีองค์กรหลักเข้ามาดำเนินงานขับเคลื่อนและยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการอุดมศึกษาเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

ด้านสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ก็มีความพยายามที่จะผลักดันและยกระดับให้เป็นสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการบริหารจัดการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ รวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารงานต่าง ๆ ให้กับการอุดมศึกษา ดังนั้น กลุ่มประชาคมสถาบันอุดมศึกษา คณาจารย์และบุคลากรด้านอุดมศึกษาจึงมีแนวคิดที่จะแยกสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาออกมาจากกระทรวงศึกษาธิการ โดยจัดตั้งเป็นกระทรวงหรือทบวงที่ไม่ขึ้นตรงต่อกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารงาน ลดปัญหาอุปสรรค และความล่าช้าในการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษา สร้างคุณภาพและมาตรฐานการเรียนรู้ที่สูงขึ้น พัฒนาและส่งเสริมงานวิจัยให้รวดเร็วและมีคุณภาพยิ่งขึ้น

ต่อประเด็นปัญหาดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ จึงได้พิจารณาศึกษาข้อมูลที่มาและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนเพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอแนะและข้อสังเกตในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยจัดทำเป็นรายงานการพิจารณาศึกษาเรื่อง “แนวทางการบริหารการอุดมศึกษา : การจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษา” โดยมุ่งหมายให้เกิดการพัฒนาระบบการอุดมศึกษาเพื่อสนองตอบต่อการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม และตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติ ในมิติความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ก่อให้เกิดการวิจัยและพัฒนาที่สามารถต่อยอดและสร้างนวัตกรรม ตลอดจนสามารถถ่ายทอดเทคโนโลยีไปสู่ทุกภาคส่วน ทำให้ประเทศเกิดความสามารถในการแข่งขันที่มีความสมดุลกับการลดความเหลื่อมล้ำในสังคม เกิดการพัฒนาเยาวชน

และแรงงานของประเทศให้มีคุณภาพ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาระบบการบริหารการอุดมศึกษาให้มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการองค์กรและให้มีความรวดเร็วในการดำเนินการเรื่องต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อันจะเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อมุ่งสู่การบริหารจัดการที่เข้มแข็งและมีความเป็นอิสระของสถาบันอุดมศึกษา สามารถยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการอุดมศึกษาที่ดีเพื่อให้โครงสร้างการบริหารงานและการดำเนินงานของกระทรวงการอุดมศึกษาเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติ ตอบโจทย์การแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา สามารถแก้ไขปัญหาสำคัญของสถาบันอุดมศึกษาได้ ตลอดจนยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศและพัฒนาประเทศไปสู่ Thailand 4.0

จากผลการพิจารณาศึกษาทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙ กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี แนวทางการจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา พระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา เอกสารทางวิชาการและงานวิจัย พร้อมทั้งข้อมูลจากการระดมความเห็นของบุคคลในแวดวงการอุดมศึกษาและส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น คณะกรรมาธิการจึงเสนอผลการพิจารณาศึกษาถึงแนวทางทางการบริหารการอุดมศึกษาเพื่อมุ่งสู่การแก้ไขปัญหาและยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการอุดมศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม และจัดทำเป็นร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. .... มุ่งหมายเพื่อการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษา โดยกำหนดให้มีภารกิจหลักด้านการส่งเสริมสนับสนุนและดูแลการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาให้มีคุณภาพและมีความคล่องตัวในการดำเนินงานที่สำคัญ คือ การยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการอุดมศึกษาและสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการผลิตบุคลากรของประเทศให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติและเพื่อรับใช้สังคมอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมกับมีคุณภาพที่สอดคล้องกับความต้องการของทุกภาคส่วน ซึ่งจำเป็นต้องดำเนินการควบคู่กับการสร้างเสริมธรรมาภิบาลและความเป็นอิสระในการบริหารจัดการอุดมศึกษา

ทั้งนี้ เพื่อให้กลไกที่กำหนดไว้สามารถขับเคลื่อนได้อย่างบรรลุวัตถุประสงค์ คณะกรรมาธิการจึงขอเสนอข้อสังเกตและข้อเสนอแนะสำคัญไว้ดังนี้

๑) ภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งมิใช่ทำหน้าที่หลักเพียงแค่การจัดการเรียนการสอนเท่านั้น แต่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องทำหน้าที่เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนกลไกของการสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้แก่ประเทศ สร้างบุคลากรทางการศึกษา นักศึกษา และแรงงานของประเทศที่มีคุณภาพ สร้างความร่วมมือกับองค์กรหรือหน่วยงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนการส่งเสริมสนับสนุนงานวิจัยไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นฐานสำคัญของการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

๒) การยุบทบวงมหาวิทยาลัยเข้ามาอยู่ในกระทรวงศึกษาธิการส่งผลกระทบให้การดำเนินภารกิจของมหาวิทยาลัยมีความล่าช้าและเกิดอุปสรรคต่อการบริหารจัดการเป็นอย่างมาก จึงควรจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษาแยกออกมาจากกระทรวงศึกษาธิการ

๓) ให้มีการแยกสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อจัดตั้งเป็นกระทรวงการอุดมศึกษา มีระบบการบริหารจัดการที่อิสระและไม่ขึ้นตรงกับกระทรวงศึกษาธิการพร้อมกับโอนบุคลากร และภารกิจต่าง ๆ ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาไปอยู่ภายใต้กระทรวงการอุดมศึกษา โดยควรยกร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง อย่างน้อย ๓ ฉบับ ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่..) พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. .... ทั้งนี้ หน่วยงานที่รับผิดชอบควรพิจารณาเร่งดำเนินการผลักดันให้ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้นมีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายเพื่อให้เกิดกระบวนการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษาเข้ามาขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาและยกระดับคุณภาพมาตรฐานการอุดมศึกษาโดยเร็ว แต่ทั้งนี้ เจตนารมณ์แห่งร่างพระราชบัญญัติ ทั้ง ๓ ฉบับดังกล่าว มุ่งหมายเพื่อการปรับโครงสร้างในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการอุดมศึกษาเท่านั้น ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการตรากฎหมายว่าด้วยการบริหารงานบุคคลในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อรองรับการดำเนินงานภายใต้กระทรวงการอุดมศึกษา โดยควรกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในสถาบันอุดมศึกษาให้ครอบคลุมทุกกลุ่มทั้งข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างในสถาบันอุดมศึกษา อันจะส่งผลให้การบริหารงานบุคคลในสถาบันอุดมศึกษามีเอกภาพและมีประสิทธิภาพต่อไป

๔) มิติหรือภาพรวมของกระทรวงการอุดมศึกษาจะต้องเป็นกระทรวงที่มีปฏิสัมพันธ์กับสถาบันอุดศึกษา มุ่งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการอุดมศึกษาโดยมีหลักการสำคัญ ได้แก่ หลักเสรีภาพทางวิชาการ หลักความเป็นอิสระ หลักความเสมอภาค หลักธรรมาภิบาล และหลักการรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อมุ่งหมายการพัฒนาบุคคลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม สังคมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่รวมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข พร้อมที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศไทยให้ก้าวสู่ Thailand 4.0 และยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันบนเวทีโลกได้อย่างเต็มภาคภูมิ

สารบัญ

หน้า

บทสรุปผู้บริหาร

บทที่ ๑ บทนำ ๑

บทที่ ๒ การอุดมศึกษาและสภาพปัญหาในการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษา ๗

บทที่ ๓ สรุปผลการพิจารณา ๒๓

บทที่ ๔ ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ ๓๓

ภาคผนวก

- **ภาคผนวก ก** ร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ) ๔๑

- **ภาคผนวก ข** ร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา พ.ศ. .... (ผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ) ๔๗

- **ภาคผนวก ค** ร่างพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. .... (ผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ) ๕๙

๑.๑ สภาพปัญหาและความเป็นมา

การศึกษาระดับอุดมศึกษา นับว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในโลกยุคสังคมฐานความรู้ที่มีความรู้เป็นปัจจัยสำคัญ นับตั้งแต่ในระดับการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานของมนุษย์ การกำหนดกฎกติกาของสังคม การดำเนินธุรกิจในโลกยุคใหม่ไปจนถึงการเป็นปัจจัยในการผลิตซึ่งมีความรู้เป็นบ่อเกิดของนวัตกรรมที่จะกลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง อันจะส่งผลถึงความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของประชาชาติ

การจัดการอุดมศึกษาของไทยเริ่มมาแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และการอุดมศึกษาในสมัยนั้นมีอย่างหลากหลายทั้งโรงเรียนกฎหมาย โรงเรียนแพทย์ และโรงเรียนข้าราชการพลเรือนซึ่งต่อมาได้รับการยกฐานะเป็นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของไทย และได้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยแห่งอื่นขึ้นอีกในเวลาต่อมา ได้แก่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งสังกัดกระทรวงต่าง ๆ เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์สังกัดกระทรวงเกษตร เป็นต้น และเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๒ ช่วงรัฐบาลสมัยจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ได้ตราพระราชบัญญัติโอนมหาวิทยาลัยทุกแห่งไปสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี เนื่องจากได้มีกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสภาการศึกษาแห่งชาติขึ้นในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ส่งผลให้เกิดความสะดวกในการดำเนินการทั้งในด้านวิชาการและธุรการ รวมทั้งการสร้างมาตรฐานการศึกษา และอำนวยประโยชน์ต่อการเร่งรัดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลในขณะนั้น

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ สภาการศึกษาแห่งชาติและที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยของรัฐได้ร่วมกันเสนอความเห็นต่อจอมพล ถนอม กิตติขจร หัวหน้าคณะปฏิวัติ ความว่า **มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องมีอิสระในการปกครองตนเอง มีเสรีภาพทางวิชาการในการถ่ายทอดและแสวงหาความรู้ โดยถือหลักความเป็นเลิศทางวิชาการ** จึงควรแยกมหาวิทยาลัยออกจากระบบราชการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล หากไม่สามารถดำเนินการได้ก็ควรจัดตั้งทบวงอิสระหรือทบวงในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี จึงเป็นผลให้เกิด “ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ” ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๑๖ ในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ซึ่งกำหนดให้มีหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการและกำกับการศึกษาของรัฐในระดับอุดมศึกษาที่นอกเหนือจากที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ และต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๐ ได้มีการตราพระราชบัญญัติเปลี่ยนชื่อทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ เป็น “ทบวงมหาวิทยาลัย” และให้ยกฐานะเป็นทบวงอิสระมีฐานะเทียบเท่ากระทรวง ไม่อยู่ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยมีรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยทำหน้าที่กำกับดูแลทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยเอกชน ซึ่งได้โอนอำนาจการกำกับดูแลมาจากกระทรวงศึกษาธิการ

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติให้ รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการ เร่งรัดการศึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ

พัฒนาวิชาชีพครูและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมของชาติ รวมทั้งในการจัดการศึกษาของรัฐ ให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองท้องถิ่นและภาคเอกชนตามที่กฎหมายบัญญัติ และให้ความคุ้มครองการจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพและเอกชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ จึงได้ตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ขึ้น และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๖ ตอนที่ ๗๔ ก วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๒ เพื่อเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารและจัดกระบวนการการศึกษาอบรมให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้มีเจตนารมณ์ที่จะหลอมรวมหน่วยงานด้านการศึกษาเดิม ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี เข้าด้วยกัน และมีโครงสร้างในการแบ่งส่วนราชการในรูปของคณะกรรมการชุดต่าง ๆ กำกับดูแลการศาสนาและวัฒนธรรม การศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาด้านการอาชีวศึกษา และการศึกษาด้านการอุดมศึกษา โดยทบวงมหาวิทยาลัยจะแปรสภาพตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ไปเป็น “สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา”

ต่อมารัฐบาลในขณะนั้นได้มีนโยบายปฏิรูประบบราชการเข้าสู่ “ระบบราชการยุคใหม่” มีการปรับบทบาท ภารกิจ และการจัดโครงสร้างระบบบริหารราชการและระบบบริหารงานบุคคลภาครัฐในการจัดโครงสร้างส่วนราชการใหม่ โดยได้กำหนดให้แยกภารกิจที่เกี่ยวกับงานทางด้านศิลปวัฒนธรรมออกจากภารกิจของกระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ไปจัดตั้งเป็น “กระทรวงวัฒนธรรม” แทน จากนั้นจึงได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยให้มีการจัดระเบียบบริหารราชการในกระทรวงศึกษาธิการใหม่ โดยบัญญัติให้มีองค์กรหลักที่เป็นคณะบุคคลในรูปของสภาหรือในรูปคณะกรรมการ จำนวน ๔ องค์กร ได้แก่ สภาการศึกษา คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา และคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อพิจารณาให้ความเห็นหรือให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรี และมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ คณะกรรมการการอุดมศึกษามีหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบายแผนพัฒนาและมาตรฐานการอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ การสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระและความเป็นเลิศทางวิชาการของสถาบันการศึกษาระดับปริญญาตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีสถานภาพเป็นนิติบุคคลอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ

การผนวกรวมองค์กรและระบบที่มีเป้าหมายและวัฒนธรรมองค์กรที่ต่างกันย่อมประสบปัญหาโดยเป็นธรรมชาติ ทั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการมีประวัติความเป็นมาถึง ๑๑๒ ปี และแม้ว่าทบวงมหาวิทยาลัยจะเกิดขึ้นมาในระยะ ๓๐ ปีหลังจากนั้น แต่ทั้ง ๒ องค์กรก็ได้มีการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรขึ้นมาแล้วอย่างชัดเจนและแน่นแฟ้น ซึ่งส่วนใหญ่มีลักษณะที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิงซึ่งเป็นผลจากพันธกิจและจุดมุ่งหมายขององค์กรที่แตกต่างกัน ดังนั้น เมื่อมีการดำเนินการมาสักระยะหนึ่งก็เกิดปัญหาตามมา โดยเฉพาะประเด็นปัญหาในเรื่องของความคล่องตัวของการดำเนินการและการบริหารจัดการต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษาที่มีปัญหาการดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลให้เกิดปัญหาตามมามากมาย ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการในการพัฒนาทางวิชาการ การส่งเสริมและการสนับสนุนการทำวิจัย การบริหารจัดการศึกษา หลักสูตรการเรียนการสอนต่าง ๆ การบริหารจัดการและการดำเนินการต่าง ๆ ที่มีความยุ่งยากซับซ้อนและมีขั้นตอนที่หลากหลายและล่าช้าส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ไม่ได้รับการพัฒนาให้มีความก้าวหน้าอย่างที่ควรจะเป็น

นอกจากนั้น ความมุ่งหมายและลักษณะเฉพาะของการศึกษาระดับอุดมศึกษามีความแตกต่างไปจากการศึกษาในระดับอื่น จึงไม่กลมกลืนกันระหว่างการอุดมศึกษากับการศึกษาในระดับอื่น นอกจากนี้ ภาระความรับผิดชอบและระบบการบริหารจัดการที่มีขอบเขตที่กว้างขวางขึ้นของกระทรวงศึกษาธิการอาจจะส่งผลเสียหลายประการที่มีต่อทั้งระบบอุดมศึกษาที่เคยดูแลโดยทบวงมหาวิทยาลัยเดิม และต่อระบบการศึกษาอื่น เช่น การศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกโรงเรียน เป็นต้น ในส่วนของการอุดมศึกษานั้นประสบปัญหาความล่าช้า มีขั้นตอนการปฏิบัติมากยิ่งขึ้น การตกอยู่ภายใต้ผลกระทบของระบบที่มีความโน้มเอียงเข้าสู่ระบบราชการ ในขณะที่ระบบการจัดการอุดมศึกษานั้นมีลักษณะที่ต้องการความเป็นอิสระในการบริหารจัดการตามบริบทของแต่ละสถาบันอุดมศึกษาจึงมีลักษณะที่ตรงกันข้ามกับระบบราชการ มีการใช้วิธีการแก้ไขปัญหาเพียงลักษณะหรือวิธีการเดียวทั้งระบบ ในขณะที่สภาพความเป็นจริงของปัญหานั้นมีความแตกต่างกัน เช่น ระบบการจัดการศึกษา บุคลากร ระบบการบริหารงบประมาณ

การขาดดุลยภาพขององค์ประกอบย่อยภายในองค์กรใหญ่เป็นปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่ง ในขณะที่ระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานมีขอบข่ายการดำเนินภารกิจที่มีขนาดใหญ่ ทั้งกำลังคน งบประมาณ และที่สำคัญที่สุด คือ มิติและระดับของความวิกฤตของปัญหา ส่งผลให้องค์กรใหญ่ให้ความสนใจกับเรื่องดังกล่าวมากกว่าปัญหาขององค์ประกอบย่อยส่วนอื่น ๆ เช่น การอุดมศึกษา ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็นการประชุมผู้บริหารระดับสูง และการประชุมผู้แทนจากหน่วยงานหลักในกระทรวงศึกษาธิการนั้น องค์ประชุมส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยบุคลากรจากการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้มีการปรึกษาหารือถึงปัญหาของการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลัก ในขณะที่ปัญหาของอุดมศึกษาได้รับการเข้าสู่การพิจารณาน้อยมาก

ดังนั้น กลุ่มประชาคมสถาบันอุดมศึกษา คณาจารย์และบุคลากรด้านอุดมศึกษา จึงมีแนวคิดที่จะแยกสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาออกมาจากกระทรวงศึกษาธิการ โดยให้ตั้งเป็นกระทรวงหรือทบวงที่ไม่ขึ้นตรงต่อกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารงาน ลดปัญหา อุปสรรคและความล่าช้าในการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษา สร้างคุณภาพและมาตรฐานการเรียนรู้ที่สูงขึ้น พัฒนาและส่งเสริมงานวิจัยให้รวดเร็วและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ต่อประเด็นปัญหาข้างต้น คณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พิจารณาแล้วเห็นว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการการหลอมรวมหน่วยงานด้านการศึกษา โดยเฉพาะในส่วนของทบวงมหาวิทยาลัยเป็นสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการนั้นมีปัญหาเกิดขึ้นตามมามากมายทั้งในเรื่องความเป็นอิสระในทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา การบริหารจัดการที่มีปัญหาความล่าช้าและมีขั้นตอนมากมาย รวมถึงเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้สถาบันอุดมศึกษาไม่สามารถยกระดับและพัฒนาให้มีความก้าวหน้า มีมาตรฐานและเป็นสากล ดังนั้น เพื่อเป็นการวิเคราะห์ถึงข้อมูลที่มาและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน จึงเห็นสมควรที่จะต้องมีการศึกษาและติดตามการดำเนินการอย่างมีขั้นตอนเพื่อสรุปข้อมูลและจัดทำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายในการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษาเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบันภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

๒. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาสำคัญในด้านการบริหารอุดมศึกษา เช่น การจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษาเพื่อบริหารจัดการอุดมศึกษาและกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษา

๓. นำข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อจัดทำเป็นรายงานการพิจารณาศึกษา พร้อมทั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ เสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

๑.๓ วิธีการพิจารณาศึกษา

กำหนดกรอบและวิธีการพิจารณาศึกษาเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษา ดังนี้

๑. การสะท้อนสภาพปัญหาการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาจากกรณีที่คณะกรรมาธิการได้เดินทางไปรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในภูมิภาคต่าง ๆ

๒. การรับรู้ข้อมูลและสภาพปัญหาจากการประชุมต่าง ๆ ทั้งการประชุมของที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ที่ประชุมสมาคมสถาบันอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย และคณะกรรมการการอุดมศึกษา

๓. การนำเสนอข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษา โดยมีการสรุปสาระสำคัญซึ่งมีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ

จากการสังเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นอันเป็นผลจากการประชุมของคณะดำเนินงานศึกษาและจัดทำโครงสร้างการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษาและวิจัย ครั้งที่ ๑/๒๕๕๖ และครั้งที่ ๒/๒๕๕๖ เพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย ครั้งที่ ๓/๒๕๕๖ เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๖ ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และครั้งที่ ๔/๒๕๕๖ เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๖ ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พร้อมกับได้ยกร่าง ๑. ร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ๒. ร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา พ.ศ. .... และ ๓. ร่างพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. .... ประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวคู่ขนานกันพร้อมทั้งได้เสนอเป็นข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาศึกษาแล้ว ดังนั้น จึงเป็นที่มาของผลการพิจารณาของคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา โดยคณะอนุกรรมาธิการการอุดมศึกษาเพื่อจัดทำและยกร่างพระราชบัญญัติกลุ่มต่าง ๆ โดยนำมาพิจารณาเปรียบเทียบกับร่างพระราชบัญญัติซึ่งหน่วยงานและองค์กรกรต่าง ๆ ได้ดำเนินการไว้ดังนี้

กลุ่ม ก ร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... โดยนำมาพิจารณาเปรียบเทียบกับร่างพระราชพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ยกร่างโดยที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)

กลุ่ม ข ร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา พ.ศ. .... โดยนำมาพิจารณาเปรียบเทียบกับร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา พ.ศ. .... ยกร่างโดยที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)

กลุ่ม ค ร่างพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. .... โดยนำมาพิจารณาเปรียบเทียบกับร่างพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. .... ยกร่างโดยที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) และคณะกรรมการการอุดมศึกษา (กกอ.) รวมทั้งคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.)

๔. เชิญผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมเพื่อนำเสนอเสนอข้อมูลรายละเอียดและร่วมกันแลกเปลี่ยนความเห็นในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๕. สรุปสาระสำคัญทั้งจากเอกสารข้อมูลและจากการนำเสนอข้อมูลของหน่วยงานต่าง ๆ พร้อมกับสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำเป็นรายงานการพิจารณาศึกษา ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ รวมทั้งร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษากลุ่มต่าง ๆ เสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

๑.๔ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. รับทราบสภาพปัญหาและอุปสรรคการดำเนินภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในปัจจุบัน พร้อมแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ

๒. รับทราบแนวนโยบาย ขั้นตอน กระบวนการและวิธีการในการผลักดันและขับเคลื่อนแนวทางการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษาขึ้นมาเพื่อกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษาเป็นการเฉพาะ

๓. รับทราบข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษา อันนำไปสู่การกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์ในการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษาให้มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรม

หน้าว่าง

บทที่ ๒ การอุดมศึกษา
และสภาพปัญหาในการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษา

การอุดมศึกษาเป็นกลไกที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติ โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่ Thailand 4.0 การอยู่รอดของชาติขึ้นอยู่กับต้นทุนทางปัญญา ส่งผลถึงสถานะระบบเศรษฐกิจและสังคมฐานความรู้ แต่ที่ผ่านมาโดยเฉพาะการปฏิรูปการอุดมศึกษาที่มีการยุบทบวงมหาวิทยาลัยไปรวมกับกระทรวงศึกษาธิการ ภายใต้แนวคิดของผู้บริหารในขณะนั้นที่ว่า เมื่อเป็นการจัดการศึกษาเหมือนกันก็ควรรวมอยู่กระทรวงเดียวกันทั้งหมดเพื่อประโยชน์ในการบูรณาการการศึกษาและความเชื่อมโยงทางการศึกษา ทำให้การอุดมศึกษาไทยไม่สามารถเติมเต็มสิ่งเหล่านี้ได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษากับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีเป้าหมายทางการศึกษาที่ต่างกัน **อุดมศึกษาจึงเป็นต้นกำเนิดขององค์ประกอบอันสำคัญของการเป็นสังคมฐานความรู้อย่างน้อยสองประการ ได้แก่ ๑) อุดมศึกษาเป็นแหล่งสร้างและสะสมทุนความรู้ (Knowledge Capital) ให้แก่สังคมโดยใช้กระบวนการแสวงหาความรู้หรือการวิจัย และ ๒) อุดมศึกษาเป็นแหล่งสร้างทุนมนุษย์ (Human Capital) ให้แก่ชาติโดยการผลิตบัณฑิต** ทั้งนี้ คุณภาพของทุนมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญของสังคมฐานความรู้และคุณภาพของทุนมนุษย์ ซึ่งถูกกำหนดโดยความรู้และทักษะ

การศึกษาระดับอุดมศึกษาจะมีลักษณะเฉพาะและมีความแตกต่างไปจากการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือการศึกษาในระดับอื่น ดังนี้

๑) อุดมศึกษาเป็นการศึกษาที่ต้องมีพลวัตสูง สามารถปรับตัวทั้งในด้านเป้าหมายและกระบวนการได้อย่างรวดเร็วเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบันที่มีพัฒนาการอย่างรวดเร็ว รวมทั้งต้องทันต่อพัฒนาการของระบบความรู้ของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเช่นกัน

๒) อุดมศึกษามีความหลากหลายทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณของผลผลิต ได้แก่ การผลิตบัณฑิตและการวิจัย ซึ่งต่างจากการศึกษาพื้นฐานที่มีเป้าหมายหลักเพียงเป้าหมายเดียว

๓) อุดมศึกษาเป็นการศึกษาระดับทางเลือก โดยประชาชนจะเลือกเข้ามาศึกษาหรือไม่ก็ได้ และเมื่อเข้าสู่ระบบแล้วยังสามารถเลือกได้โดยหลากหลายทั้งเป้าประสงค์ในการศึกษาซึ่งกำหนดโดยหลักสูตรที่หลากหลาย และยังสามารถเลือกวิธีการที่แตกต่างกันได้อีกด้วย ในขณะที่การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นระดับของความจำเป็นขั้นพื้นฐานของสังคม ซึ่งส่วนใหญ่ต้องจัดเป็นการศึกษาภาคบังคับ

๔) ระบบบริหารจัดการของอุดมศึกษามีความจำเพาะ ทั้งในการจัดการทั่วไป การจัดการศึกษา การบริหารบุคคล การเงิน และการจัดการทรัพยากรอื่น ๆ ซึ่งจำเป็นต้องเป็นระบบที่มีความคล่องตัว มีการจัดการองค์กรให้หน่วยปฏิบัติ ได้แก่ มหาวิทยาลัยให้มีเสรีภาพและความหลากหลายในระบบจัดการโดยไม่ใช่ระบบราชการ เพื่อเอื้อให้เกิดเสรีภาพและความเป็นเลิศทางวิชาการ ในขณะที่ระบบหลักของกระทรวงศึกษาธิการเน้นการใช้ระบบราชการ

๕) ระบบอุดมศึกษามีพันธกิจและเป้าหมายที่หลากหลายและกว้างขวางนับตั้งแต่การวิจัยเพื่อสร้างทุนความรู้ การผลิตบัณฑิต การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ทั้งนี้ ในแต่ละพันธกิจก็ยังมีธรรมชาติที่หลากหลายอยู่ในตัวอีกด้วย

๒.๑ การบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบัน

การบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบันอยู่ในความควบคุมและกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (Office of the Higher Education Commission : OHEC) (สกอ.) จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไข โดยเป็นหนึ่งในห้าองค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการ มีคณะกรรมการการอุดมศึกษา (กกอ.) ทำหน้าที่ในการดูแลและรับผิดชอบการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดและส่งเสริมการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยคำนึงถึงความเป็นอิสระและความเป็นเลิศทางวิชาการของสถานศึกษาระดับปริญญา โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑) จัดทำข้อเสนอนโยบายและมาตรฐานการอุดมศึกษา และแผนพัฒนาการอุดมศึกษา รวมทั้งดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ระดับอุดมศึกษากับต่างประเทศ

(๒) จัดทำหลักเกณฑ์และแนวทางการสนับสนุนทรัพยากร และการจัดตั้ง จัดสรรงบประมาณอุดหนุนสถาบันอุดมศึกษาและวิทยาลัยชุมชน

(๓) ประสานและส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และศักยภาพ นักศึกษา รวมทั้งผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษในระบบอุดมศึกษา และประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และสนับสนุนการพัฒนาประเทศ

(๔) เสนอแนะเกี่ยวกับการจัดตั้ง ยุบ รวม ปรับปรุงและยกเลิกสถาบันอุดมศึกษาและวิทยาลัยชุมชน

(๕) ดำเนินการเกี่ยวกับการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการอุดมศึกษาตามที่คณะกรรมการการอุดมศึกษามอบหมาย รวมทั้งการรวบรวมข้อมูลและจัดทำสารสนเทศด้านการอุดมศึกษา

(๖) ดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการของคณะกรรมการการอุดมศึกษา

(๗) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาหรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีสถานภาพเป็นนิติบุคคล ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา รับผิดชอบบังคับบัญชาสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสถานศึกษาของรัฐในสังกัดที่เป็นนิติบุคคลที่จัดการศึกษาระดับปริญญา โครงสร้างการบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา แบ่งออกเป็น ๘ สำนัก ได้แก่

(๑) สำนักอำนวยการ (สอ.)

(๒) สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา (สนผ.)

(๓) สำนักบริหารงานวิทยาลัยชุมชน (สวชช.)

(๔) สำนักประสานและส่งเสริมกิจการอุดมศึกษา (สสอ.)

(๕) สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา (สมอ.)

(๖) สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ (สยต.)

(๗) สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษา (สพน.)

(๘) สำนักส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะบุคลากร (สพบ.)

ตามโครงสร้างเดิมมีสำนักทดสอบกลางเป็นสำนักที่ ๙ แต่ยุบไปเมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๔๘ ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๘

ด้านการบริหารสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษานั้น มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา เป็นผู้บังคับบัญชา และมีคณะกรรมการการอุดมศึกษา ทำหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ การสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระและความเป็นเลิศทางวิชาการของสถานศึกษาระดับปริญญา ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถานศึกษาแต่ละแห่ง และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เสนอแนะในการออกระเบียบ หลักเกณฑ์ และประกาศที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของสำนักงาน รวมทั้งให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการหรือคณะรัฐมนตรี และมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการมอบหมาย ตลอดทั้งให้มีอำนาจเสนอแนะและให้ความเห็นในการจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปให้แก่สถานศึกษาระดับปริญญา ทั้งที่เป็นสถานศึกษาในสังกัดและสถานศึกษาในกำกับแก่คณะรัฐมนตรี **(พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๐ ตอนที่ ๖๒ ก ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๔๖)** โดยมีองค์ประกอบของคณะกรรมการการอุดมศึกษา ตามกฎกระทรวงกำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการสรรหาการเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการในคณะกรรมการการอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖ ดังนี้

(๑) ประธานกรรมการ

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนเก้าคน ได้แก่ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการสภาการศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

(๓) กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรเอกชน จำนวนหนึ่งคน

(๔) กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนหนึ่งคน

(๕) กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรวิชาชีพ จำนวนหนึ่งคน

(๖) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกินสิบสี่คน ซึ่งแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด

(๗) เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ

ทั้งนี้ คณะกรรมการการอุดมศึกษามีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

ด้านการบริหารงานบุคคลนั้น มีคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ก.พ.อ.) มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายการบริหารงานบุคคลของข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา

(๒) ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการให้ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาได้รับค่าตอบแทน สวัสดิการ และประโยชน์เกื้อกูลอื่น ให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม

(๓) กำหนดมาตรฐานการบริหารงานบุคคล วินัยและการรักษาวินัย การดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ และการพิจารณาตำแหน่งวิชาการเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว

(๔) ออกกฎ ก.พ.อ. ระเบียบ หรือข้อบังคับตามพระราชบัญญัตินี้

(๕) กำหนดกรอบอัตรากำลัง และอัตราส่วนสูงสุดของวงเงินที่จะพึงใช้เพื่อการบริหารงานบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละสถาบัน

(๖) กำกับ ดูแล ติดตามและประเมินผลการบริหารงานบุคคลของข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ในการนี้ให้มีอำนาจเรียกเอกสารและหลักฐานจากสถาบันอุดมศึกษา ให้ผู้แทนของสถาบันอุดมศึกษา ข้าราชการหรือบุคคลใดมาชี้แจงข้อเท็จจริง

(๗) กำหนดอัตราค่าตอบแทนให้กับนายกสภาสถาบันอุดมศึกษาและกรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษาโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

(๘) พิจารณารับรองคุณวุฒิของผู้ได้รับปริญญา ประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือคุณวุฒิอย่างอื่นเพื่อประโยชน์ในการบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา และกำหนดอัตราเงินเดือนค่าตอบแทนที่ควรได้รับ และตำแหน่งที่ควรแต่งตั้ง

(๙) กำหนดมาตรฐานของจรรยาบรรณที่พึงมีในสถาบันอุดมศึกษา

(๑๐) ปฏิบัติการอื่นตามพระราชบัญญัตินี้ตามกฎหมายอื่น หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ทั้งนี้ คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ก.พ.อ.) ประกอบด้วย

(๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธาน

(๒) ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และเลขาธิการ ก.พ. เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง

(๓) กรรมการซึ่งจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิไม่น้อยกว่าแปดคนแต่ไม่เกินสิบคน

(๔) กรรมการซึ่งแต่งตั้งจากนายกสภาสถาบันอุดมศึกษาสองคน อธิการบดีสถาบันอุดมศึกษาสองคน และผู้แทนข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาสองคน เป็นกรรมการ

(๕) เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา เป็นกรรมการและเลขานุการ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๓) ต้องดำรงหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์หรือไม่ต่ำกว่าอธิบดี หรือเป็นผู้บริหารจากภาคเอกชนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงานเป็นที่ประจักษ์ และไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งต้องเป็นผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญด้านการบริหารงานบุคคล ด้านกฎหมาย หรือด้านการบริหารจัดการภาครัฐ **(พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๑ ตอนพิเศษ ๗๐ ก วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๗, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๒๘ ก ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑)**

๒.๑.๑ สถาบันอุดมศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยมีหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบมีการบริหารจัดการที่มีความแตกต่างกันไป ทั้งในส่วนของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล โดยสถาบันอุดมศึกษาแต่ละประเภทมีการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง อันเป็นผลมาจากการปฏิรูปการศึกษา เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นเหตุผลสำคัญให้สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งมีข้อจำกัดมากมายในอันที่ทำให้สถาบันอุดมศึกษาไม่สามารถพัฒนาและยกระดับให้มีความเป็นสากลตามเป้าหมายได้ สาเหตุหลักที่สำคัญอยู่ที่ความคล่องตัวในการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งความยุ่งยากซับซ้อนในการดำเนินการบางเรื่องที่ต้องผ่านการพิจารณาจากส่วนกลาง ทำให้เกิดปัญหาความล่าช้า

(๑) สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ หรือ "มหาวิทยาลัยของรัฐ" คือ สถาบันอุดมศึกษาที่มีสถานะเป็นส่วนราชการและได้รับการอุดหนุนงบประมาณในการดำเนินงานและการบริหารจัดการส่วนใหญ่จากภาครัฐ ได้แก่ ๑) มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ๒) มหาวิทยาลัยนครพนม ๓) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ๔) มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ๕) มหาวิทยาลัยนเรศวร ๖) มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ๗) มหาวิทยาลัยรามคำแหง ๘) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และ ๙) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ทั้งนี้ จุดอ่อนของการเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐซึ่งมีความเป็นราชการ คือ การบริหารงานและบุคลากรที่ยังอยู่ในกรอบปฏิบัติของระเบียบราชการที่ก่อให้เกิดความล่าช้าและความไม่คล่องตัวต่อการขับเคลื่อนภารกิจของมหาวิทยาลัย รวมทั้งการพัฒนาองค์ความรู้ต่าง ๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมทั้งภายในประเทศ ต่างประเทศและสังคมโลก การปรับเปลี่ยนสถานภาพจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ซึ่งมีความเป็นระบบราชการทั้งหมดมาเป็นสถาบันอุดมศึกษาในรูปแบบอื่นที่ไม่ใช่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน และไม่ใช่รูปแบบรัฐวิสาหกิจแต่ยังคงสภาพความเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและยังใช้งบประมาณแผ่นดินในการบริหารจัดการ แต่มีการบริหารงานที่แตกต่างออกไปจึงก่อกำเนิดเป็นสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ

(๒) สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ

สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ หรือ "มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ" (Autonomous University) หรือ "มหาวิทยาลัยนอกระบบ" คือ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่มีการบริหารการจัดการที่อิสระแยกจากระบบราชการ ตามความในมาตรา ๓๖ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาปริญญาเป็นนิติบุคคล (ไม่เป็นส่วนราชการและไม่เป็นรัฐวิสาหกิจ) อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการโดยตรงไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา แต่ยังคงได้รับการจัดสรรงบประมาณตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณเป็นเงินอุดหนุนทั่วไป (Block Grant) เป็นรายปีโดยตรงเพื่อให้มหาวิทยาลัยมีการบริหารจัดการศึกษาที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล มีความคล่องตัวในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นไปตามกลไกของสภามหาวิทยาลัยที่จะกำหนดระเบียบ ข้อบังคับในการบริหารจัดการในเรื่องต่าง ๆ ได้เองภายใต้กรอบแห่งพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งควบคู่กับความรับผิดชอบที่จะดำเนินภารกิจอย่างมีคุณภาพประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศมีความเชื่อมโยงกับนโยบายของรัฐบาลโดยรัฐสามารถกำกับดูแลและตรวจสอบได้

ปัจจุบันประเทศไทยมีสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ จำนวน ๒๕ แห่ง ประกอบด้วย ๑) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ๒) มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ๓) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๔) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ๕) มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ๖) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ๗) มหาวิทยาลัยมหิดล ๘) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ๙) มหาวิทยาลัยบูรพา ๑๐) มหาวิทยาลัยทักษิณ ๑๑) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๑๒) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ๑๓) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ๑๔) มหาวิทยาลัยพะเยา ๑๕) มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช ๑๖) สถาบันดนตรีกัลยาณิวัฒนา ๑๗) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ๑๘) มหาวิทยาลัยขอนแก่น ๑๙) มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ๒๐) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๑) ราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์ ๒๒) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ๒๓) มหาวิทยาลัยศิลปากร ๒๔) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และ ๒๕) มหาวิทยาลัยแม่โจ้

(๓) มหาวิทยาลัยราชภัฏ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา หรือกลุ่มมหาวิทยาลัยที่พัฒนามาจากสถาบันฝึกหัดครูที่ตั้งอยู่ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคของประเทศ ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น **"วิทยาลัยครู"** ในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ และหลังจากนั้น ในปี พ.ศ. ๒๕๓๘ ได้รับพระราชทานนาม **"ราชภัฏ"** จากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ให้เป็นชื่อประจำสถาบันราชภัฏ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ เปลี่ยนสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ ภายใต้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยราชภัฏมีจำนวน ๓๘ แห่ง โดยจัดแบ่งเป็นกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้

๑) กลุ่มรัตนโกสินทร์ (กรุงเทพมหานคร) ประกอบด้วย ๑) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ๒) มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ๓) มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ๔) มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี และ ๕) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

๒) กลุ่มภาคกลาง ประกอบด้วย ๑) มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ๒) มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา และ ๓) มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

๓) กลุ่มภาคตะวันตก ประกอบด้วย ๑) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ๒) มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ๓) มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง และ ๔) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

๔) กลุ่มภาคตะวันออก ประกอบด้วย ๑) มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ และ ๒) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

๕) กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย ๑) มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ๒) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ๓) มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ๔) มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ๕) มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ๖) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ๗) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ๘) มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ๙) มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ๑๐) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี และ ๑๑) มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

๖) กลุ่มภาคเหนือ ประกอบด้วย ๑) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ๒) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ๓) มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ๔) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ๕) มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ๖) มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ๗) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ และ ๘) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

๗) กลุ่มภาคใต้ ประกอบด้วย ๑) มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ๒) มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ๓) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ๔) มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา และ ๕) มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

(๔) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

ก่อตั้งในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ในชื่อ **"วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา"** ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๓๑ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อใหม่ว่า **"สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล"** มีภารกิจหลัก คือ จัดการศึกษาด้านวิชาชีพและเทคโนโลยี (ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ระดับปริญญาตรี และระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลได้ทำการเรียนการสอนควบคู่กับทำการวิจัยสิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม และให้บริการทางวิชาการแก่สังคม

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลปรับเปลี่ยนชื่อเป็นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล โดยมีการรวมวิทยาเขตที่อยู่ใกล้เคียงกันจัดตั้งเป็นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน ๙ แห่ง มีวัตถุประสงค์มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพออกสู่ตลาดแรงงานอย่างแท้จริง โดยที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ได้ดำรงภารกิจในการผลิตบัณฑิตที่อยู่บนพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และผลิตบัณฑิตในสายวิชาชีพเพื่อออกมารับใช้ประเทศชาติ พัฒนาประเทศชาติมาเนิ่นนาน สมดังคำนิยามที่ให้ไว้กับบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยแห่งนี้ว่า **"บัณฑิตนักปฏิบัติ"** รวมทั้งมีความคล่องตัวในการบริหารจัดการและยกระดับสถานะสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เน้นทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อีกทั้งสามารถจัดการศึกษาได้ถึงระดับปริญญาโทและปริญญาเอก

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ทั้ง ๙ แห่ง มีดังต่อไปนี้ ๑) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ๒) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ๓) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ๔) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ๕) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ๖) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ๗) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ๘) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ และ ๙) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

(๕) สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน คือ สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดทำการเรียนการสอนภายใต้การบริหารของหน่วยงานเอกชนและอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา การวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม โดยหลักสูตรที่ได้รับอนุญาตให้เปิดสอนนั้นต้องได้รับการรับรองจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จะมีการจัดส่งหลักสูตรดังกล่าวให้สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) พิจารณารับรองคุณวุฒิ เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถบรรจุเข้ารับราชการในอัตราเงินเดือนเทียบเท่ากับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนยังเป็นสถานศึกษาที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นทางเลือกให้กับผู้เรียนได้เข้าถึงระบบการศึกษาที่มีความหลากหลายและตามความพร้อมของผู้เรียนที่จะเลือกเข้ารับการศึกษา สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะสามารถช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐในการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี ซึ่งปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอยู่ในรูปแบบของมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยเป็นจำนวนมาก ดังนี้

(๕.๑) มหาวิทยาลัย ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยเกริก มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา มหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร มหาวิทยาลัยเนชั่น มหาวิทยาลัยเวบสเตอร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มหาวิทยาลัยเอเชียน มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น มหาวิทยาลัยคริสเตียน มหาวิทยาลัยชินวัตร มหาวิทยาลัยตาปี มหาวิทยาลัยธนบุรี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ มหาวิทยาลัยนอร์ทเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชียแปซิฟิก มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด มหาวิทยาลัยปทุมธานี

มหาวิทยาลัยพายัพ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก มหาวิทยาลัยฟาฏอนี มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น มหาวิทยาลัยภาคกลาง มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชธานี มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล มหาวิทยาลัยศรีปทุม มหาวิทยาลัยสยาม มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

(๕.๒) วิทยาลัย ประกอบด้วย วิทยาลัยเชียงราย วิทยาลัยเซนต์หลุยส์ วิทยาลัยเซาธ์อีสบางกอก วิทยาลัยเทคโนโลยีจิตรลดา วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์ วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม วิทยาลัยแสงธรรม วิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ วิทยาลัยดุสิตธานี วิทยาลัยทองสุข วิทยาลัยนครราชสีมา วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย วิทยาลัยพิชญบัณฑิต วิทยาลัยพุทธศาสนานานาชาติ วิทยาลัยราชพฤกษ์ วิทยาลัยลุ่มน้ำปิง วิทยาลัยสันตพล และวิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง

(๕.๓) สถาบัน ประกอบด้วย สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย สถาบันเทคโนโลยีแห่งอโยธยา สถาบันเทคโนโลยีไทย - ญี่ปุ่น สถาบันเทคโนโลยียานยนต์มหาชัย สถาบันกันตนา สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ สถาบันบัณฑิตศึกษาจุฬาภรณ์ สถาบันรัชต์ภาคย์ และสถาบันอาศรมศิลป์

(๖) วิทยาลัยชุมชน

สถาบันวิทยาลัยชุมชนเป็นสถานศึกษาอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญาซึ่งจัดการศึกษาเพื่อความเข้มแข็งของท้องถิ่นและชุมชน โดยให้ชุมชนและเครือข่ายมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ได้เข้าถึงการพัฒนาทักษะ อาชีพและคุณภาพชีวิต หลักสูตรทั้งระดับอนุปริญญาที่สามารถต่อยอดถึงระดับปริญญาได้ และหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น ตอบสนองและสอดคล้องต่อความต้องการของชุมชน ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนในปีพ.ศ. ๒๕๖๐ มีวิทยาลัยชุมชน จำนวน ๒๐ แห่งทั่วประเทศ ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในจังหวัดชายแดนและจังหวัดที่ยังขาดแคลนสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ แม่ฮ่องสอน พิจิตร ตาก บุรีรัมย์ มุกดาหาร หนองบัวลำภู สระแก้ว อุทัยธานี ระนอง นราธิวาส ยะลา ปัตตานี ยโสธร สมุทรสาคร ตราด สตูล พังงา แพร่ สงขลา และน่าน

๒.๑.๒ การแบ่งกลุ่มและประเภทสถาบันอุดมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ยังมีการแบ่งกลุ่มและประเภทสถาบันอุดมศึกษาด้วยเช่นกันตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ โดยแบ่งออกเป็น ๔ กลุ่ม ดังนี้

(๑) กลุ่ม ก วิทยาลัยชุมชน หมายความถึง สถานศึกษาซึ่งจัดการศึกษาโดยมีส่วนร่วมของประชาชนหรือชุมชน เพื่อสร้างโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญา และการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน ด้วยกระบวนการจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย สามารถเข้าถึงผู้เรียนในชุมชนได้อย่างทั่วถึง สนองตอบต่อความต้องการของท้องถิ่นและชุมชนในเรื่องการศึกษา การบริการทางวิชาการ การฝึกอบรมด้านวิชาการ วิชาชีพ โดยร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา สถานศึกษา สถานประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันศาสนา องค์กรที่ดำเนินงานวัฒนธรรมและหน่วยงานอื่นของรัฐหรือเอกชนที่มีมาตรฐานและคุณภาพทางวิชาการอันเป็นที่ยอมรับ โดยบริหารจัดการและระดมทรัพยากรทั้งภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนในการจัดการศึกษา

(๒) กลุ่ม ข สถาบันที่เน้นระดับปริญญาตรี หมายความถึง สถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรี เพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถเป็นหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงในระดับภูมิภาค สถาบันมีบทบาทในการสร้างความเข้มแข็งให้กับหน่วยงานธุรกิจและบุคคลในภูมิภาคเพื่อรองรับการดำรงชีพ สถาบันอาจมีการจัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาโดยเฉพาะระดับปริญญาโทด้วยก็ได้

(๓) กลุ่ม ค สถาบันเฉพาะทาง หมายความถึง สถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตเฉพาะทางหรือเฉพาะกลุ่มสาขาวิชา ทั้งสาขาวิชาทางวิทยาศาสตร์กายภาพ วิทยาศาสตร์ชีวภาพ สังคมศาสตร์หรือมนุษยศาสตร์ รวมทั้งสาขาวิชาชีพเฉพาะทาง โดยสถาบันอาจเน้นการทำวิทยานิพนธ์หรือการวิจัยหรือเน้นการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะและสมรรถนะในการประกอบอาชีพระดับสูงหรือเน้นทั้งสองด้าน รวมทั้งสถาบันอาจมีบทบาทในการพัฒนาภาคการผลิตจริง ทั้งอุตสาหกรรมและบริการ สถาบันในกลุ่มนี้อาจจำแนกได้เป็น ๒ ลักษณะ ดังนี้ ลักษณะที่ ๑ เป็นสถาบันที่เน้นระดับบัณฑิตศึกษาและลักษณะที่ ๒ เป็นสถาบันที่เน้นระดับปริญญาตรี

(๔) กลุ่ม ง สถาบันที่เน้นการวิจัยขั้นสูงและผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษา โดยเฉพาะระดับปริญญาเอก หมายความถึง สถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษาโดยเฉพาะระดับปริญญาเอก และเน้นการทำวิทยานิพนธ์และการวิจัยรวมถึงการวิจัยหลังปริญญาเอก ทั้งนี้ สถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตที่เป็นผู้นำทางความคิดของประเทศ สถาบันมีศักยภาพในการขับเคลื่อนอุดมศึกษาไทยให้อยู่ในแนวหน้าระดับสากล มุ่งสร้างองค์ความรู้ทฤษฎี และข้อค้นพบใหม่ทางวิชาการ

๒.๒ ข้อเสนอในการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษาจากที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.)

การส่งเสริมให้อุดมศึกษาสามารถเป็นกลไกขับเคลื่อนและนำสังคมไทยสู่สังคมฐานความรู้และการสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีในสถาบันอุดมศึกษาให้สถาบันสามารถดำเนินภารกิจได้โดยคล่องตัว มีเสรีภาพทางวิชาการ มีคุณภาพ ประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยคำนึงถึงความสอดคล้องและความจำเป็นในการพัฒนาประเทศ ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการศึกษาและจัดทำโครงการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษาและวิจัย เพื่อศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับการจัดโครงสร้างองค์กรของอุดมศึกษาขึ้น และได้นำเสนอต่อการประชุมสามัญที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) จำนวน ๒ ครั้ง คือวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๖ และวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๖ สรุปได้ดังนี้

๒.๒.๑ ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาที่ผ่านมา

(๑) การบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาตลอดระยะเวลา ๑๐ ปี ที่ผ่านมาตั้งแต่ยุบรวมทบวงมหาวิทยาลัยไปอยู่ภายใต้กระทรวงศึกษาธิการทำให้เห็นได้ชัดเจนว่า เรื่องการบริหารจัดการไม่มีความคล่องตัวในหลายด้าน

(๒) กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่กระทรวงศึกษาธิการใช้ครอบคลุมทุกหน่วยงานทำให้ยากต่อการปฏิบัติ เช่น การศึกษาขั้นพื้นฐานจะเน้นการเตรียมความพร้อมของเด็กในเบื้องต้นซึ่งแตกต่างจากสถาบันอุดศึกษาที่ต้องการความหลากหลายในการพัฒนากำลังคน ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาจึงมีความจำเป็นที่ต้องการความอิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการ

(๓) มหาวิทยาลัยของรัฐที่ออกนอกระบบแล้ว (มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ) ยังไม่เป็นอิสระตามพระราชบัญญัติของแต่ละมหาวิทยาลัยได้อย่างแท้จริง ถึงแม้จะมีระเบียบข้อบังคับของแต่ละแห่งออกมาใช้แล้วแต่การบริหารงานยังคงต้องปฏิบัติตามระเบียบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ด้วย (เช่นกรณี E-Auction ซึ่งต้องหาทางแก้ไขโดยเร่งด่วน)

(๔) ด้านการเมือง ยังคงมีการแต่งตั้งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการเพื่อกำกับดูแลสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา แต่การเสนอเรื่องต่าง ๆ ต้องเสนอผ่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ทำให้มีขั้นตอนในการพิจารณาเพิ่มมากขึ้น

(๕) ความเป็นลักษณะเฉพาะของสถาบันอุดมศึกษา เป็นเหตุให้ประเทศต่าง ๆ แยกสถาบันอุดมศึกษาออกมาจากกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งในบางประเทศกำหนดให้ขึ้นตรงกับนายกรัฐมนตรี

(๖) ประเด็นเรื่องการส่งเสริมความก้าวหน้าทางด้านวิชาการในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาซึ่งต้องพิจารณาต่างจากการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(๗) การพัฒนาด้านการวิจัยของประเทศปัจจุบันยังไม่มีผู้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการวิจัยได้ ซึ่งทำให้แต่ละหน่วยงานเป็นผู้กำหนดนโยบายเอง โดยเฉพาะการวิจัยทางด้านอุดมศึกษา

(๘) ปัจจุบันมหาวิทยาลัยมีความแตกต่างจากเมื่อปี ๒๕๔๒ ก่อนการยุบรวม โดยได้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่เพิ่มขึ้น และได้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล รวมทั้งสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้น

(๙) การบริหารมหาวิทยาลัยต้องมุ่งเน้นการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้นำไปสู่การแข่งขันระดับนานาชาติ เช่น การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (AEC) ดังนั้น การบริหารมหาวิทยาลัยจึงต้องการความเฉพาะตัวและความคล่องตัวเป็นอย่างมาก จึงจะสามารถนำไปสู่การแข่งขันกับนานาชาติได้

(๑๐) ภายหลังจากได้มีการยุบรวมทบวงมหาวิทยาลัยให้มหาวิทยาลัยมาสังกัดภายใต้กระทรวงศึกษาธิการ ปรากฏว่า การดำเนินงานล่าช้า การประสานงานยุ่งยากและความเป็นเอกภาพเชิงนโยบายไม่เป็นที่ประจักษ์ อันจะให้เกิดผลตามที่คาดหวังไว้

(๑๑) การบริหารมหาวิทยาลัยมีรูปแบบที่แตกต่างจากการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น มหาวิทยาลัยมีพระราชบัญญัติของตนเองทุกแห่ง อีกทั้งสาระสำคัญแห่งพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งยังมีความแตกต่างกัน ดังนั้น การบริหารจัดการและลักษณะการปฏิบัติงานจึงแตกต่างจากกระทรวงศึกษาธิการ

๒.๒.๒ เหตุผลความจำเป็นที่ต้องจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษา

๑) วัฒนธรรมองค์กรที่แตกต่าง

วัฒนธรรมองค์กรของทบวงมหาวิทยาลัยกับกระทรวงศึกษาธิการนั้นมีความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง วัฒนธรรมของกระทรวงศึกษาธิการเป็นวัฒนธรรมที่รวมศูนย์ และเป็นระบบการสั่งการ ในขณะที่อุดมศึกษาเป็นวัฒนธรรมของผู้ร่วมงานนั้นจะใช้วิธีการสั่งการระหว่างกันไม่ได้ แต่จะใช้วิธีการประสานงานและการขอความร่วมมือ

๒) ระบบบริหารจัดการที่แตกต่าง

ทิศทางของระบบอุดมศึกษา คือ การออกนอกระบบราชการซึ่งมหาวิทยาลัยทุกแห่งจะกลายเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ อย่างไรก็ตามในการบริหารจัดการทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐมีความเป็นอิสระอยู่ส่วนหนึ่งแล้ว ในขณะที่ส่วนราชการในส่วนกลางของกระทรวงศึกษาธิการอื่นที่ไม่ใช่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษานั้นเป็นระบบการสั่งการ ซึ่งระบบบริหารจัดการที่แตกต่างนั้นมีดังนี้

• ระบบงบประมาณของมหาวิทยาลัยต่างจากของกระทรวงศึกษาธิการมีงบประมาณแบบ block grant และมีงบประมาณเงินรายได้ของตนเอง แยกเป็นหน่วยงานกว่า ๘๐ หน่วย (มหาวิทยาลัยของรัฐ) ในกระทรวงเดียวกัน ในขณะที่งบประมาณการศึกษาพื้นฐานเป็นระบบราชการและรวมศูนย์ เป็นเพียงหน่วยงบประมาณเดียว

• ระบบบริหารบุคคลต่างกันโดยสิ้นเชิง ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยมีบุคลากรที่มีสถานะเป็น "พนักงานมหาวิทยาลัย" โดยมีจำนวนเกินครึ่งของบุคลากรในมหาวิทยาลัย และในอนาคตจะมีแต่บุคลากรที่มีสถานะเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยเท่านั้น

• ระบบกฎหมายที่แตกต่างกัน การบริหารจัดการของกระทรวงศึกษาธิการอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายอีกบางส่วน ในขณะที่การบริหารอุดมศึกษานั้นเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งมหาวิทยาลัยและกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกว่า ๓๐ ฉบับ และเมื่อรวมเป็นกระทรวงเดียวกันทำให้มีความไม่เข้าใจซึ่งกันและกันในการบริหารอยู่เสมอ

๓) เป้าหมายที่แตกต่าง

ระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นระบบภาคการศึกษาบังคับ เน้นการรู้หนังสืออ่านออกเขียนได้ และยังชีพได้เบื้องต้น มีหลักสูตรการศึกษา (ประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๖) ที่ใช้ในทุกโรงเรียนทั่วประเทศ ในขณะที่ระบบการอุดมศึกษามีหลายภาระหน้าที่ หลายเป้าหมาย และมุ่งในระดับการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยเฉพาะการทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตเป็นการศึกษาขั้นทางเลือกจะมีหลากหลายหลักสูตร และการวิจัยซึ่งเป็นหน้าที่หลักที่สำคัญมากอีกประการหนึ่งมุ่งหมายเพื่อสร้างทุนความรู้ให้แก่ประเทศชาติ นอกจากนี้ ยังต้องทำหน้าที่การบริการทางวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งการบริหารองค์กรที่มีความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิงภายใต้กระทรวงเดียวกันเท่าที่ผ่านมามีปัญหาด้านการดำเนินการเป็นอันมาก

๒.๒.๓ ทางเลือกใดที่ดีที่สุด

ระบบการบริหารอุดมศึกษาในโลกนี้มี ๔ ระบบ ด้วยกันคือ

(๑) การรวมเป็นกระทรวงเดียว คือ กระทรวงศึกษาธิการดูแลทั้งการศึกษาทั้งระดับอุดมศึกษาและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น ประเทศไทย เป็นต้น

(๒) การแยกการศึกษาระดับอุดมศึกษาออกจากการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยจัดตั้งเป็นกระทรวงแยกต่างหาก เช่นเดียวกับระบบเก่าของประเทศไทยที่มีทบวงมหาวิทยาลัยและหลายประเทศ เช่น ประเทศอิตาลี มาเลเซีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เป็นต้น

(๓) การผนวกอุดมศึกษากับภารกิจที่ใกล้เคียงกันอื่น ๆ เช่น กระทรวงอุดมศึกษาและวิทยาศาสตร์หรือวิจัย เช่น ประเทศฝรั่งเศส โปรตุเกส โปแลนด์ สวีเดน ญี่ปุ่น เป็นต้น

(๔) การให้มหาวิทยาลัยเป็นอิสระไม่สังกัดกระทรวงใด ดังเช่นประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

รูปแบบกระทรวงเดียวมักจะพบในประเทศที่มีขนาดเล็ก มีประชากรจำนวนน้อย (๒ - ๓ ล้านคน) ซึ่งในประเทศที่พัฒนาแล้วมักจะพบในระบบที่ ๒ หรือ ๓ หรือ ๔ คือ ในทิศทางที่ให้อุดมศึกษาเป็นอิสระทั้งสิ้น ในสหรัฐอเมริกาและอังกฤษนั้นมหาวิทยาลัยจะไม่สังกัดกระทรวงใด ทั้งนี้ ในปีที่ประเทศไทยรวมทบวงมหาวิทยาลัยเข้าไปอยู่ในกระทรวงศึกษาธิการเป็นปีเดียวกับที่ประเทศมาเลเซียได้แยกกระทรวงอุดมศึกษาออกมาตั้งเป็นกระทรวงแยกเป็นอิสระ ทั้งนี้ เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งภายใต้ Vision 2020 คือ เป้าหมายที่ให้มาเลเซียเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วภายในปี ๒๐๒๐ มีวิธีการ คือ เร่งแก้ไขที่ระบบการศึกษา โดยเฉพาะการเร่งพัฒนาอุดมศึกษาให้เป็นเครื่องมือหลักในการพัฒนาประเทศ โดยมุ่งให้อุดมศึกษาสร้างทุนความรู้ (วิจัย) และทุนมนุษย์คุณภาพสูง (ผลิตบัณฑิต) ให้แก่ประเทศ ขณะนี้มาเลเซียไปได้ถูกทางและกำลังประสบผลสำเร็จ

อย่างไรก็ตามที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) ได้สรุปแนวทางการพิจารณาว่า จะเป็นทางใดนั้นขอให้คำนึงถึงเรื่องบทบาทหน้าที่ของกระทรวงการอุดมศึกษา ซึ่งควรทำหน้าที่ประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย และทำหน้าที่บูรณาการภารกิจอุดมศึกษาในภาพรวมของประเทศ ส่วนในรายละเอียดการดำเนินงานนั้นควรให้มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งสามารถดำเนินการได้เองภายใต้พระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ การจัดตั้ง**กระทรวงการอุดมศึกษาต้องไม่มีการยุบรวมองค์กรที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานด้านการวิจัยที่มีอยู่แล้ว โดยกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบของกระทรวงการอุดมศึกษาให้ทำหน้าที่เฉพาะการกำกับดูแลกรอบนโยบายการวิจัยของอุดมศึกษา มุ่งส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยของมหาวิทยาลัยและความเป็นเลิศทางวิชาการของมหาวิทยาลัย** ซึ่งจะมีผลชัดเจนต่อการพัฒนาประเทศโดยภาพรวม และควรส่งเสริมสนับสนุนภารกิจด้านการอุดมศึกษาในการผลิตนักวิจัย นอกจากนี้ อาจจะต้องกำหนดมาตรการเกี่ยวกับการสนับสนุนการวิจัยแก่มหาวิทยาลัยให้ดำเนินภารกิจที่สอดคล้องกับทิศทางดังกล่าว โดยต้องบัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษาด้วย

๒.๓ หลักการและแนวคิดของคณะอนุกรรมาธิการการอุดมศึกษาต่อการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษา

การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาในระดับที่มีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากเป็นการจัดการศึกษาที่เป็นการเตรียมบุคคลเข้าสู่อาชีพ โดยผู้สำเร็จการศึกษาไม่ว่าจะเป็นสาขาวิชาใดก็ตามจะมีความพร้อมที่จะเข้าสู่การประกอบอาชีพตามความรู้ความสามารถที่ตนได้สำเร็จการศึกษามา แต่เงื่อนไขของการมีอาชีพหรือมีงานทำนั้นเป็นเป้าหมายสำคัญของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา และเป็นความคาดหวังทั้งในส่วนของผู้ปกครอง นักศึกษา สถานศึกษา และรัฐบาล เนื่องจากการที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษาแล้วมีอาชีพหรือมีงานทำทันทีนั้นจะต้องเป็นนักศึกษาที่มีคุณลักษณะและมีคุณสมบัติต่าง ๆ ครบถ้วนตามที่สถานประกอบการให้การยอมรับ ซึ่งโดยทั่วไปจะเรียกนักศึกษากลุ่มนี้ว่า “นักศึกษาที่มีคุณภาพ” ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งมีความพยายามทุกวิถีทางที่จะทำให้นักศึกษาของตนมีคุณภาพ ซึ่งเรียกว่า “การบริหาร” ดังนั้น ในการบริหารสถาบันอุดมศึกษาให้มีคุณภาพจึงเป็นหัวใจสำคัญ โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันนั้นเป็นยุคของการแข่งขันจึงมีความจำเป็นที่ต้องเน้นคุณภาพของบัณฑิตเพื่อการแข่งขัน และการผลิตบัณฑิตออกสู่สังคมก็เป็นการสร้างคนเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันในทุก ๆ ด้านเช่นกัน ซึ่งไม่ใช่เพียงการแข่งขันเฉพาะภายในประเทศเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงการแข่งขันในต่างประเทศและในระดับสากลด้วย

แม้ว่ามีความพยายามในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของการอุดมศึกษามาอย่างต่อเนื่องและใช้ระยะเวลายาวนาน แต่จุดอ่อนและปัญหาที่เกิดขึ้นก็ยังคงมีอย่างต่อเนื่อง ซึ่งปัญหาสำคัญในการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จากการสะท้อนความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องถึงประเด็นดังกล่าว สรุปได้ดังนี้

๑) ความไม่คล่องตัวในการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งมีความพยายามที่จะขอออกนอกระบบเป็นสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐเพื่อให้การบริหารจัดการและการดำเนินการต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษาเกิดความคล่องตัวและมีความรวดเร็วในการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษามากขึ้น

๒) ปัญหาด้านนโยบายของรัฐบาลและสถาบันอุดมศึกษาบางแห่งยังไม่มีความแน่นอนและเกิดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน

๓) การขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรเอกชนและผู้ประกอบการในการพัฒนาคุณภาพการอุดมศึกษา โดยเฉพาะกระบวนการพัฒนาทางวิชาการ

๔) การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน ซึ่งปัจจุบันหลักสูตรและการจัดเรียนการสอนยังล้าสมัย ไม่เป็นสากลและไม่เกิดการบูรณาการ รวมทั้งไม่มีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก

๕) เกิดการขาดแคลนคณาจารย์ที่มีคุณภาพเนื่องจากวิกฤติศรัทธาต่อวิชาชีพอาจารย์ จึงไม่สามารถจูงใจให้คนเก่งคนดีเข้ามาเป็นอาจารย์ได้

๖) การส่งเสริมและการสนับสนุนการทำวิจัย การลงทุนของรัฐบาลในเรื่องการวิจัยเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ยังถือว่าน้อยมาก รัฐบาลจำเป็นต้องทุ่มเทการลงทุนทางด้านการวิจัยและพัฒนาแก่สถาบันอุดมศึกษาอย่างจริงจัง

๗) การบริหารจัดการและการดำเนินการต่าง ๆ ที่มีความยุ่งยากซับซ้อนและมีขั้นตอนที่หลากหลายและล่าช้า ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ไม่ได้รับการพัฒนาให้มีความก้าวหน้าอย่างที่ควรจะเป็น

แม้ข้อมูลสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวข้างต้นเป็นเพียงปัญหาส่วนหนึ่งที่เกิดขึ้นจากการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษา แต่สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ก็มีความพยายามที่จะผลักดันและยกระดับสถานศึกษาให้เป็นสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้นและเสริมสร้างความเข้มแข็ง มีความอิสระในการดำเนินการ รวมถึงการบริหารจัดการต่าง ๆ ให้กับการอุดมศึกษาพร้อมกัน ทั้งนี้ หากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐแต่ละแห่งมีความพยายามในการขอออกนอกระบบโดยการเสนอร่างกฎหมายเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐเปลี่ยนสถานะเป็นสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ ซึ่งนับวันจะมีการดำเนินการในลักษณะดังกล่าวเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งหน้าที่และอำนาจในการดำเนินการหรือการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐจะมีความเป็นอิสระจากการกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เนื่องจากการบริหารจัดการและการดำเนินการจะต้องอยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการนั้น

เนื่องจากช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินภารกิจภายใต้กรอบอำนาจอย่างหลากหลายและมีบุคลากรที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลจำนวนมาก รวมทั้งภารกิจด้านการบริหารจัดการการศึกษานั้นมีความยุ่งยาก กระบวนการในการทำงานมีความซ้ำซ้อน ทำให้ระบบการบริหารจัดการการศึกษาไม่สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วและเป็นไปอย่างทั่วถึง

ด้วยเหตุดังกล่าวนั้น จึงเป็นที่มาส่วนหนึ่งให้คณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้จัดการเสวนา ๔ ภูมิภาค เพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำกรอบแนวคิดในการปฏิรูปการศึกษาเพื่อบัญญัติสาระสำคัญไว้ในร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช .... โดยคณะกรรมาธิการได้เดินทางลงพื้นที่เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในแวดวงการศึกษาโดยเฉพาะกลุ่มประชาคมอุดมศึกษาในแต่ละภูมิภาคซึ่งได้ให้ข้อเสนอและความเห็นไปในแนวทางเดียวกัน คือ **สนับสนุนให้มีการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษาโดยการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษา** จึงจำเป็นต้องเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยการยกร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

นอกจากนี้ ในการยกร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา พ.ศ. .... ได้มีการประชุมเพื่อร่วมหารือกับผู้แทนของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา รวมทั้งจัดการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และกรมบัญชีกลาง ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความรอบคอบและมีความสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบถึงเหตุผลและความจำเป็นของการปรับโครงสร้างการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษา

ทั้งนี้ มีผู้ให้ความสนใจและตั้งคำถามถึงเหตุผลความจำเป็นในการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษาเป็นจำนวนมากดังนั้น จึงขอเสนอรายละเอียดถึงเหตุผลความจำเป็นการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษา ไว้ดังนี้

๑. สาเหตุที่ไม่ตั้งเป็นทบวงมหาวิทยาลัยแบบเดิม แต่จัดตั้งเป็นกระทรวงการอุดมศึกษา

แต่เดิมสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนมีจำนวนน้อย แต่มีความสำคัญในเชิงการบริหารจัดการจึงมีจัดตั้งเป็นทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาและมหาวิทยาลัยมีจำนวนทั้งสิ้น ๗๙ แห่ง ประกอบด้วย กลุ่มมหาวิทยาลัยเดิม จำนวน ๒๗ แห่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน ๔๐ แห่ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน ๙ แห่ง และมหาวิทยาลัยสงฆ์ จำนวน ๒ แห่ง จากนั้นยังมีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเอกชนเพิ่มขึ้นอีกเป็นจำนวนมาก รวมทั้งจำนวนคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยมีจำนวนทั้งสิ้นเกือบหนึ่งแสนคน ซึ่งเป็นจำนวนที่มากกว่ากระทรวงพาณิชย์และกระทรวงอุตสาหกรรม ดังนั้น การจัดตั้งเป็นกระทรวงการอุดมศึกษาจึงมีความเหมาะสมมากกว่าการจัดตั้งเป็นทบวงมหาวิทยาลัย และประเด็นสำคัญที่จำเป็นต้องบัญญัติสาระสำคัญเพิ่มเติมไว้ในร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา พ.ศ. ....

๒. ผู้เรียนจะได้รับประโยชน์อะไรจากการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษา

การจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษาจะสามารถพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการจัดเรียนการสอนในระดับที่ดีขึ้น ซึ่งจะส่งผลถึงคุณภาพของผู้เรียนด้วย เนื่องจากร่างมาตรา ๑๐ (๘) ของร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา พ.ศ. .... ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา **"พิจารณาเสนอการจัดตั้ง ยุบ รวม ปรับปรุงและเลิกสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนต่อคณะรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอุดมศึกษา"** โดยหลักการสำคัญที่บัญญัติไว้ในมาตราดังกล่าวนั้นเป็นการป้องกันมิให้สถาบันอุดมศึกษาละเลยการเอาใจใส่ผู้เรียนและมีการบริหารจัดการการศึกษาไปในเชิงธุรกิจมากกว่าเชิงคุณภาพ ตลอดจนเป็นการควบคุมมิให้รัฐมนตรีใช้อำนาจดังกล่าวในทางที่มิชอบอันจะส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการการศึกษาจึงกำหนดให้รัฐมนตรีต้องเสนอเรื่องดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรีโดยผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการการอุดมศึกษาเสียก่อน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะสร้างความสมดุลในการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพได้

๓. ประเทศหรือประชาชนโดยส่วนรวมจะได้รับประโยชน์จากการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษาอย่างไร

การจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษาจะก่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงสร้างสรรค์และสามารถแก้ไขปัญหาคุณภาพการจัดการศึกษาในสถาบันการศึกษาที่เป็นปัญหา และจะขยายการจัดการศึกษาได้ เนื่องจากในปัจจุบันพบว่า ประชากรวัยแรงงานโดยมีช่วงอายุตั้งแต่ ๑๕ – ๖๐ ปี ซึ่งมีจำนวนประมาณ ๔๐ ล้านคน และมีประชากรวัยแรงงานที่ยังไม่จบการศึกษาระดับอุดมศึกษาถึงร้อยละ ๕๐ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพประชากรของประเทศเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะรายได้ของประชากร

และสถานะความเป็นอยู่ยิ่งมากไปกว่านั้นจากนโยบายรัฐบาลในปัจจุบันที่จะทำให้ประเทศไทยเป็น Thailand 4.0 เพื่อให้ประเทศรอดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง (middle income trap) ดังนั้น จึงมีเป้าหมายลดการนำเข้าและเน้นการพึ่งพาตนเองและเป็นสังคมแบ่งปัน ดังนั้น ความคล่องตัวในการบริหารสถาบันอุดมศึกษาจะมีส่วนช่วยทำให้เกิดการพัฒนาการศึกษาทำให้นักศึกษาและบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาสามารถสร้างงานของตนเอง และสามารถเป็นผู้ประกอบการหรือเป็นผู้รับจ้างได้อย่างดี นอกจากนี้ ในยุคที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับเศรษฐกิจและสังคม (Digital Economy) ดังนั้น การจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษาจะเป็นการกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งมีการพัฒนาบุคลากรที่ล่วงพ้นวัยเรียนให้มีความรู้ความสามารถ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาการศึกษาให้เกิดขึ้นในอนาคต

นอกจากนั้น คณะกรรมาธิการได้พิจารณาประเด็นและแนวคิดสำคัญเพื่อนำมากำหนดหลักการและสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. .... ดังนี้

๑. การควบคุมและกำกับดูแลทั้งเชิงปริมาณของสถาบันอุดมศึกษาทั้งของภาครัฐและเอกชน และเชิงคุณภาพในการบริหารจัดการการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาให้สามารถพัฒนาและเกิดขึ้นบนพื้นฐานความจำเป็นและความมีประสิทธิภาพภายใต้หลักธรรมาภิบาล

๒. การยกระดับและพัฒนาเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

๓. ความเหมาะสมของระบบและกลไกในการควบคุม

๔. การสร้างแนวทางการบริหารจัดการเพื่อลดความขัดแย้งระหว่างองค์กร เช่น สภาวิชาชีพ เป็นต้น

๕. การประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษา

๖. การจัดการศึกษาของรัฐในกระทรวงหรือหน่วยงานอื่นนอกกระทรวงศึกษาธิการ

๗. การวิจัยและพัฒนา (Research and Development)

๘. สภาพการบังคับใช้กฎหมาย

๙. การงบประมาณ การเงินและการคลัง

๑๐. ปัญหาการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

๑๑. ทุนการศึกษา

๑๒. การกำหนดยุทธศาสตร์ของคณะกรรมการการอุดมศึกษา (กกอ.)

ต่อประเด็นการเสนอหลักการและแนวคิดสำคัญในการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษาดังกล่าวนั้น ในเบื้องต้นที่ประชุมคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้พิจารณาและเห็นชอบในหลักการเกี่ยวกับการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษา ด้วยเหตุผลหลักการสำคัญว่า ภารกิจงานของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งมิใช่ทำหน้าที่หลักเพียงแค่การสอนเท่านั้น แต่มหาวิทยาลัยจะต้องทำหน้าที่เป็นเครื่องมือขับเคลื่อนกลไกในการสร้างองค์ความรู้รูปแบบใหม่ สร้างบุคลากรทางการศึกษาและผู้เรียนที่มีคุณภาพ สร้างความร่วมมือกับองค์กรหรือหน่วยงานในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิจัยไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศเป็นสำคัญ

หน้าว่าง

สรุปผลการพิจารณา

การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษานับว่ามีความสำคัญ เนื่องจากเป็นการศึกษาที่เตรียมบุคคลให้มีความพร้อมก่อนเข้าสู่การประกอบอาชีพ โดยเฉพาะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจะต้องเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะตามที่สถานประกอบการและสังคมยอมรับ ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งมีความพยายามทุกวิถีทางที่จะให้นิสิตนักศึกษาของตนมีคุณภาพ จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า คุณภาพของอุดมศึกษาไทยมีทั้งจุดเด่นและจุดอ่อนหลายประการด้วยกัน **จุดเด่นที่สถาบันอุดมศึกษาควรรักษาไว้เป็นแบบอย่าง คือ การกระจายอำนาจที่มากขึ้นในสถาบันอุดมศึกษาซึ่งเป็นส่วนช่วยเหลือในการเสริมประสิทธิภาพต่อการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาออกมา แม้ว่าการพัฒนาคุณภาพของการอุดมศึกษาไทยได้มีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง แต่ในปัจจุบันก็ยังพบจุดอ่อนในหลายประเด็นสำคัญประกอบด้วย ปัญหานโยบายของรัฐบาลและสถาบันอุดมศึกษาบางแห่งที่ยังไม่มีความชัดเจนและแน่นอนและเกิดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรเอกชนและผู้ประกอบการในการพัฒนาคุณภาพอุดมศึกษา หลักสูตรและการเรียนการสอนค่อนข้างล้าสมัยไม่เป็นสากลและไม่เกิดการบูรณาการ ไม่มีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรการเรียนการสอนตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก เกิดการขาดแคลนคณาจารย์ที่มีคุณภาพเนื่องจากวิกฤติศรัทธาต่อวิชาชีพอาจารย์จึงไม่สามารถจูงใจให้คนเก่งคนดีเข้ามาเป็นอาจารย์ รวมถึงการลงทุนของรัฐบาลในเรื่องการวิจัยเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ยังถือว่าอยู่ในระดับที่ต่ำมาก** ดังนั้น รัฐบาลจำเป็นต้องทุ่มเทการลงทุนทางด้านการวิจัยและพัฒนาให้แก่สถาบันอุดมศึกษาอย่างจริงจัง

ดังนั้น แนวทางในการพัฒนาคุณภาพของการอุดมศึกษาจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในปัจจุบันและอนาคต ควรมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายในและสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ มากขึ้น เพื่อเป็นการเสริมสร้างจุดแข็งและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ใหม่ซึ่งกันและกัน สถาบันอุดมศึกษาต้องมุ่งจัดการศึกษาเฉพาะทางที่เป็นการลงลึกเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญอันเป็นการพัฒนาการอุดมศึกษาที่มีคุณภาพโดยสร้างความรู้และนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้สามารถแข่งขันกับสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำอื่นทั่วโลกได้โดยใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันและสร้างรายได้เข้าสู่สถาบันด้วยตนเอง พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง รวมถึงต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา เช่น การสร้างความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาที่มีชื่อเสียงระดับโลก โดยอาจเปิดหลักสูตรที่จัดการเรียนการสอนร่วมกันเพื่อนำองค์ความรู้ใหม่จากหลักสูตรต้นแบบที่มีคุณภาพมาตรฐานมาใช้พัฒนาและยกระดับการอุดมศึกษาภายในประเทศซึ่งจะนำไปสู่การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ

การบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษานั้น สถาบันอุดมศึกษาควรลดความซ้ำซ้อนในการบริหารจัดการโดยควรเปิดโอกาสและแสวงหาวิธีการให้คนเก่งคนดีมีฝีมือเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ควรเน้นการกระจายอำนาจในการดำเนินงาน ซึ่งวิธีการนี้จะทำให้สถาบันอุดมศึกษามีความคล่องตัวสูงและมีโอกาสเจริญเติบโตได้รวดเร็วกว่าสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่รวมอำนาจไว้ที่ศูนย์กลางเท่านั้น สิ่งสำคัญหากมีการแยกสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาออกจากกระทรวงศึกษาธิการโดยให้ตั้งเป็นกระทรวงการอุดมศึกษาแล้วจะสามารถแก้ไขปัญหาข้างต้นได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนควรมีส่วนร่วมทั้งการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพของอุดมศึกษาไทยเพื่อสร้างคุณภาพและมาตรฐานการเรียนรู้ที่สูงขึ้น การพัฒนาและส่งเสริมงานวิชาการและงานวิจัยให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อช่วยลดปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษา

จากสภาพการณ์ดังกล่าวประกอบกับการสังเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นอันเป็นผลจากการประชุมของคณะดำเนินงานศึกษาและจัดทำโครงสร้างการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษาและวิจัยเพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย ครั้งที่ ๓/๒๕๕๖ เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๖ ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และครั้งที่ ๔/๒๕๕๖ เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๖ ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งยกร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องไว้ ได้แก่ ๑. ร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ๒. ร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา พ.ศ. .... และ ๓. ร่างพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. .... คณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยคณะอนุกรรมาธิการการอุดมศึกษาจึงนำร่างพระราชบัญญัติในกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งได้ยกร่างโดยองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาศึกษา ดังนี้

กลุ่ม ก ร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... นำมาพิจารณาศึกษาเปรียบเทียบกับร่างพระราชพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ยกร่างโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)

กลุ่ม ข ร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา พ.ศ. .... นำมาพิจารณาศึกษาเปรียบเทียบกับร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา พ.ศ. .... ยกร่างโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)

กลุ่ม ค ร่างพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. .... นำมาพิจารณาศึกษาเปรียบเทียบกับร่างพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. .... ยกร่างโดยที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) และคณะกรรมการการอุดมศึกษา (กกอ.) รวมทั้งคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.)

สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษากลุ่มต่าง ๆ

กลุ่ม ก ร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

๑) หลักการและเหตุผลแห่งร่างพระราชบัญญัติพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ ดังต่อไปนี้

๑. แก้ไขเพิ่มเติมให้มีการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษา มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการอุดมศึกษา โดยให้โอนบรรดาหน้าที่และอำนาจของกระทรวงศึกษาธิการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการอุดมศึกษา เป็นหน้าที่และอำนาจของกระทรวงการอุดมศึกษา

๒. แก้ไขเพิ่มเติมให้หน้าที่และอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในส่วนที่เกี่ยวกับการอุดมศึกษา เป็นหน้าที่และอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา

๓. แก้ไขเพิ่มเติมหน้าที่และอำนาจของเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาให้เป็นหน้าที่และอำนาจของปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา

๔. กำหนดให้โอนบรรดากิจการ อำนาจหน้าที่ ทรัพย์สิน งบประมาณ หนี้ สิทธิ และภาระผูกพันทั้งปวงของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาไปเป็นของกระทรวงการอุดมศึกษา

๕. กำหนดให้บรรดาบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีใดที่อ้างถึงกระทรวงศึกษาธิการในส่วนที่เกี่ยวกับการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และข้าราชการ พนักงานราชการหรือลูกจ้างของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ให้ถือว่าอ้างถึงกระทรวงการอุดมศึกษาและข้าราชการ พนักงานราชการหรือลูกจ้างของกระทรวงการอุดมศึกษา แล้วแต่กรณี

เหตุผล

โดยที่การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามีความจำเป็นต้องพัฒนาให้ทันต่อสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมโลก และสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ เพื่อให้การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงควรแยกภารกิจเกี่ยวกับการอุดมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ออกมาจัดตั้งเป็นกระทรวงการอุดมศึกษา จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒) **สรุปสาระสำคัญแห่งร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....** (จำนวน ๙ มาตรา) รายละเอียดปรากฏตามภาคผนวก ก

๒.๑) เพิ่มหมวด ๖/๑ กระทรวงการอุดมศึกษา (ร่างมาตรา ๕) โดยให้มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการอุดมศึกษา ได้แก่ กิจการที่เกี่ยวข้องการจัดการศึกษาระดับปริญญา การผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

๒.๒) กำหนดส่วนราชการในกระทรวงการอุดมศึกษา ดังนี้

(๑) สำนักงานรัฐมนตรี

(๒) สำนักงานปลัดกระทรวง

(๓) มหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการ

โดยกำหนดให้ส่วนราชการตาม (๒) มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นกรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน และกำหนดให้ส่วนราชการตาม (๓) มีฐานะเป็นนิติบุคคลที่มีฐานะเทียบเท่ากรม และมีระเบียบบริหารราชการตามกฎหมายว่าด้วยมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาแห่งนั้น

๒.๓) กำหนดบทบัญญัติให้โอนบรรดาหน้าที่และอำนาจของกระทรวงศึกษาธิการในส่วนที่เกี่ยวกับการอุดมศึกษาเป็นอำนาจของกระทรวงการอุดมศึกษา โดยให้หน้าที่และอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในส่วนที่เกี่ยวกับการอุดมศึกษาตามที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นหน้าที่และอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา รวมทั้งให้หน้าที่และอำนาจของเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ตามที่มีกฎหมายกำหนดไว้ เป็นหน้าที่และอำนาจของปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา (ร่างมาตรา ๖)

๒.๔) กำหนดบทบัญญัติให้โอนบรรดากิจการ อำนาจหน้าที่ ทรัพย์สิน งบประมาณ หนี้ สิทธิ และภาระผูกพันทั้งปวงของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาไปเป็นของกระทรวงการอุดมศึกษา (ร่างมาตรา ๗)

กลุ่ม ข ร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา พ.ศ. ....

๑) หลักการและเหตุผลแห่งร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา

เหตุผล

โดยที่สมควรกำหนดให้หน่วยงานที่มีภารกิจด้านอุดมศึกษาเป็นหน่วยงานระดับกระทรวงจึงจำเป็นต้องกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของกระทรวงการอุดมศึกษาให้ชัดเจน และจัดระบบบริหารราชการให้มีเอกภาพและสามารถดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งกำหนดขอบข่ายของหน้าที่และอำนาจ และการมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนให้ชัดเจน เพื่อไม่ให้เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติราชการ ตลอดจนเพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาซึ่งมีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากการปฏิบัติราชการในกระทรวงอื่น ๆ ให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒) สรุปสาระสำคัญแห่งร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา พ.ศ. .... (จำนวน ๒๔ มาตรา) รายละเอียดปรากฏตามภาคผนวก ข

๒.๑) กำหนดบทยกเลิกกฎหมาย โดยให้ยกเลิกพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับคณะกรรมการการอุดมศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และกำหนดให้บรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน (ร่างมาตรา ๓)

๒.๒) กำหนดบทนิยามคำว่า “สถาบันอุดมศึกษา” “สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ” “สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา” “สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการ” “สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ”“สถาบันอุดมศึกษาเอกชน”“ผู้บริหารระดับสูงในสถาบันอุดมศึกษา” และ “รัฐมนตรี” (ร่างมาตรา ๔)

๒.๓) กำหนดบทบัญญัติถึงหน้าที่และอำนาจของกระทรวงการอุดมศึกษาเกี่ยวกับการอุดมศึกษาและราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของกระทรวงการอุดมศึกษา หรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา (ร่างมาตรา ๘)

๒.๔) กำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา ดังนี้ (ร่างมาตรา ๑๐)

(๑) กำหนดนโยบายและแผนการจัดการในระดับอุดมศึกษา กำกับนโยบายแผนการวิจัย แผนการพัฒนากำลังคนของประเทศ ให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ

(๒) กำหนดมาตรฐานการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษา โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอุดมศึกษา และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของสถาบันอุดมศึกษาด้วย

(๓) รับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

(๔) เสนอแนะและให้ความเห็นเชิงนโยบายในการจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษาต่อคณะรัฐมนตรี รวมทั้งทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ชาติ โดยกำหนดสัดส่วนงบประมาณเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานตามหน้าที่และอำนาจของสถาบันอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ

(๕) เสนอแนะการสนับสนุนเงินงบประมาณให้แก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต่อคณะรัฐมนตรี

(๖) ประสานงานจัดการศึกษาระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

(๗) พิจารณาเสนอการจัดตั้ง ยุบ รวม ปรับปรุงและเลิกสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนต่อคณะรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอุดมศึกษา

(๘) ให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาของหน่วยงานอื่นที่ไม่อยู่สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา

(๙) เสนอแนะให้สภาสถาบันอุดมศึกษาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีธรรมาภิบาล

(๑๐) วินิจฉัยสั่งการเพื่อยับยั้งหรือยุติการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ขัดต่อกฎหมาย ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี ของประชาชน มาตรฐานการศึกษาในระดับอุดมศึกษา หรือการไม่ปฏิบัติตามธรรมาภิบาล โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอุดมศึกษา

(๑๑) ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยในสถาบันอุดมศึกษา

(๑๒) วางระเบียบการปฏิบัติราชการเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกิจการต่าง ๆ ร่วมกันของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐอันมิใช่กิจการของสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่งแห่งใดโดยเฉพาะ และกำหนดแนวทางการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาให้มหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาสามารถบริหารงานได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ

(๑๓) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของกระทรวงการอุดมศึกษา

การใช้หน้าที่และอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษาตาม (๑) – (๑๓) นั้น ให้คำนึงถึงความเป็นอิสระ ความหลากหลาย ประเภท และสถานภาพของแต่ละสถาบันอุดมศึกษาด้วย นอกจากนี้ ยังได้กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษาหารือกับคณะกรรมการการอุดมศึกษาก่อนการใช้หน้าที่และอำนาจตาม (๑) (๓) (๔) (๕) (๖) (๙) (๑๑) และ (๑๒) ทั้งนี้ เพื่อให้การใช้อำนาจดังกล่าวเป็นไปอย่างรอบคอบและสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลและสถานภาพของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง

๒.๕) กำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา ดังนี้ (ร่างมาตรา ๑๑)

(๑) รับผิดชอบควบคุมราชการประจำในกระทรวงการอุดมศึกษา แปลงนโยบายเป็นแนวทางและแผนปฏิบัติราชการ กำกับการทำงานของส่วนราชการในกระทรวงให้เกิดผลสัมฤทธิ์และประสานการปฏิบัติงานของส่วนราชการในกระทรวงการอุดมศึกษาให้มีเอกภาพสอดคล้องกัน รวมทั้งเร่งรัด ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในกระทรวงให้เป็นไปตามแผนงานของกระทรวง

(๒) เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการของส่วนราชการในสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษารองจากรัฐมนตรี และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา

(๓) สนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถบริหารงานได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ

พร้อมทั้งกำหนดถึงการปฏิบัติราชการของปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา รองปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา ผู้ช่วยปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา และผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นในสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา รวมทั้งยังกำหนดถึงคุณสมบัติของบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งเป็นปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา

๒.๖) กำหนดบทบัญญัติให้มีสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา โดยมีหน้าที่เกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของกระทรวงการอุดมศึกษา สนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการการอุดมศึกษาและคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา รวมถึงให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้ (ร่างมาตรา ๑๒)

(๑) ดำเนินการเกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของกระทรวงและราชการที่คณะรัฐมนตรีมิได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของสำนักงานใดสำนักงานหนึ่งในสังกัดกระทรวงโดยเฉพาะ

(๒) ประสานงานต่าง ๆ ในกระทรวง และดำเนินงานต่าง ๆ ที่มีลักษณะเป็นงานที่ต้องปฏิบัติตามสายงานการบังคับบัญชาอันเป็นหน้าที่และอำนาจซึ่งจะต้องมีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกำหนดในกฎหมายอื่น

(๓) จัดทำงบประมาณและแผนปฏิบัติราชการของกระทรวง เร่งรัดติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติราชการในกระทรวงให้เป็นไปตามนโยบาย แนวทางและแผนปฏิบัติราชการของกระทรวง

(๔) จัดทำแผนการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ

(๕) ประสานการสนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนาให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถบริหารงานได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ

(๖) ประสานและส่งเสริมความร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกับที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ และสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย

(๗) จัดทำฐานข้อมูลแห่งชาติเกี่ยวกับการอุดมศึกษาเพื่อให้สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการอุดมศึกษาได้ตามหน้าที่และอำนาจ

(๘) รวบรวมและจัดทำแผนการผลิตบัณฑิตในแต่ละสาขาวิชาให้สอดคล้องกับความต้องการด้านกำลังคนของประเทศและภูมิภาคอาเซียน

(๙) ดำเนินการเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการอุดมศึกษาและกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติที่มิได้อยู่ในอำนาจของส่วนราชการอื่น

(๑๐) ดำเนินการอื่นตามที่กำหนดในประกาศกระทรวง

๒.๗) กำหนดบทบัญญัติเพื่อจัดระเบียบบริหารราชการในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาระดับปริญญาที่เป็นนิติบุคคล และกำหนดบทบัญญัติให้หลักสูตรการศึกษาที่ผ่านความเห็นชอบจากกระทรวงการอุดมศึกษาแล้วย่อมถือว่าสภาวิชาชีพได้รับรองโดยปริยาย (ร่างมาตรา ๑๓ และร่างมาตรา ๑๔)

๒.๘) กำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการแทนของผู้ดำรงตำแหน่งตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ทั้งการสั่ง การอนุญาตและการอนุมัติในการปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการอื่น (ร่างมาตรา ๑๕ ถึงร่างมาตรา ๑๖)

๒.๙) กำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับการรักษาราชการแทนของผู้ดำรงตำแหน่งตามร่างพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๑๗ ถึงร่างมาตรา ๒๑)

๒.๑๐) กำหนดบทบัญญัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษามีอำนาจกำกับและดูแลซึ่งกิจการของสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลหรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาเป็นการเฉพาะ และการแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งในการดำเนินกิจการของสถาบันอุดมศึกษา (ร่างมาตรา ๒๒)

๒.๑๑) กำหนดบทเฉพาะกาล

(๑) เพื่อกำหนดให้แต่งตั้งข้าราชการคนหนึ่งในกระทรวงการอุดมศึกษารักษาราชการแทนปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา จนกว่าจะมีการแต่งตั้งปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ต้องไม่เกิน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๒๓)

(๒) เพื่อกำหนดให้บรรดาบทกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศและคำสั่งเกี่ยวกับการอุดมศึกษาที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ยังคงใช้บังคับได้ต่อไป จนกว่าจะได้มีการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติและพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องไม่เกิน ๒ ปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๒๔)

กลุ่ม ค ร่างพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. ....

๑) หลักการและเหตุผลแห่งร่างพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการอุดมศึกษา

เหตุผล

โดยที่ปัจจุบันการอุดมศึกษาได้พัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง และการจัดการการอุดมศึกษามีความหลากหลาย ประกอบกับมีการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก สมควรกำหนดหลักการในการจัดการอุดมศึกษาที่เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ภารกิจหน้าที่ของอุดมศึกษา มาตรการในการส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลการจัดการการอุดมศึกษาอย่างมีเอกภาพ รวมทั้งหลักการในการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาให้มีความเหมาะสมและตอบสนองต่อความหลากหลายของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้การจัดการการอุดมศึกษาและการพัฒนาคุณภาพบุคลากรของประเทศให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการแข่งขัน มีมาตรฐาน และมุ่งไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ สนับสนุนพันธกิจทางด้านการวิจัยและการบริการวิชาการแก่สังคมของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้เกิดนวัตกรรมและการถ่ายทอดเทคโนโลยีไปสู่ภาคส่วนต่าง ๆ ที่เหมาะสม เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและแก้ไขปัญหาให้กับสังคมส่วนรวม นำมาซึ่งความก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ การกินดีอยู่ดีของประชาชน ตลอดจนเป็นพลเมืองกระตือรือร้นที่จะร่วมรับผิดชอบในการดูแลประเทศต่อไป จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒) **สรุปสาระสำคัญแห่งร่างพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. ....** (จำนวน ๗๕ มาตรา) รายละเอียดปรากฏตามภาคผนวก ค

๒.๑) กำหนดจุดมุ่งหมายในการจัดการอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาบุคคลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม สังคม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (ร่างมาตรา ๖)

๒.๒) กำหนดบทบัญญัติให้รัฐพึงจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของสถาบันอุดมศึกษา และสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ (ร่างมาตรา ๗)

๒.๓) กำหนดหลักการสำคัญในการจัดการอุดมศึกษา ได้แก่ หลักเสรีภาพทางวิชาการ หลักความเป็นอิสระ หลักความเสมอภาค หลักธรรมาภิบาล และหลักการรับผิดชอบต่อสังคม (ร่างมาตรา ๘)

๒.๔) กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ในการจัดการศึกษา ผลิตงานวิจัย และสร้างนวัตกรรมที่มีประโยชน์ในการพัฒนาประเทศชาติ รวมทั้งให้บริการวิชาการอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนและสังคมโดยรวม (ร่างมาตรา ๒๑)

๒.๕) ปรับเปลี่ยนองค์ประกอบของคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจด้านการส่งเสริมและพัฒนาการอุดมศึกษา (ร่างมาตรา ๒๔)

๒.๖) กำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการอุดมศึกษาไว้ดังนี้ (ร่างมาตรา ๒๗)

๒.๖.๑) พิจารณาเสนอนโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐานการอุดมศึกษา การพัฒนากำลังคนของประเทศที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ

๒.๖.๒) สนับสนุน ส่งเสริม ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระและความเป็นเลิศทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญา ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๒.๖.๓) ให้ความเห็นชอบแก่รัฐมนตรีในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษา โดยให้คำนึงถึง การมีส่วนร่วมของสถาบันอุดมศึกษาด้วย

๒.๖.๔) ให้ความเห็นชอบการเสนอการจัดตั้ง ยุบ รวม ปรับปรุง และเลิกสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของรัฐมนตรี

๒.๖.๕) ให้ความเห็นชอบแก่รัฐมนตรีในการวินิจฉัยสั่งการเพื่อยับยั้งหรือยุติการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษาหรือสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ขัดต่อกฎหมาย ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน มาตรฐานการศึกษาในระดับอุดมศึกษา หรือการไม่ปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล

๒.๖.๖) เสนอแนะและให้ความเห็นเชิงนโยบายแก่รัฐมนตรีในเรื่องการจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษา รวมทั้งทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ชาติ โดยกำหนดสัดส่วนงบประมาณเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานตามหน้าที่และอำนาจของสถาบันอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ

๒.๖.๗) เสนอแนะและให้ความเห็นแก่รัฐมนตรีในเรื่องการสนับสนุนเงินงบประมาณให้แก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

๒.๖.๘) เสนอแนะและให้ความเห็นแก่รัฐมนตรีในเรื่องการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษา และสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

๒.๖.๙) เสนอแนะและให้ความเห็นแก่รัฐมนตรีในการพิจารณาเพื่อให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่ไม่อยู่ในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษา

๒.๖.๑๐) เสนอแนะและให้ความเห็นแก่รัฐมนตรีในการให้สภาสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีธรรมาภิบาล

๒.๖.๑๑) เสนอแนะและให้ความเห็นแก่รัฐมนตรีในการวางระเบียบการปฏิบัติราชการเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกิจการต่าง ๆ ร่วมกันของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษา อันมิใช่กิจการของสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่งแห่งใดโดยเฉพาะ และแนวทางการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษาสามารถบริหารงานได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ

๒.๖.๑๒) ให้คำปรึกษา คำแนะนำและความเห็นแก่รัฐมนตรีในเรื่องที่รัฐมนตรีมอบหมาย

๒.๖.๑๓) กำหนดวิธีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่น

๒.๖.๑๔) เสนอแนะการออกระเบียบ หลักเกณฑ์ และประกาศที่เกี่ยวกับการบริหารงานของสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา

๒.๖.๑๕) กำหนดมาตรฐานอื่นใดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมอบหมาย

๒.๖.๑๖) ปฏิบัติการอื่นตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามกฎหมายอื่นหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ทั้งนี้ การใช้อำนาจของคณะกรรมการการอุดมศึกษาให้คำนึงถึงความเป็นอิสระ ความหลากหลาย และสถานภาพของแต่ละสาขาวิชาและแต่ละสถาบันอุดมศึกษาด้วย

๒.๗) กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ศึกษาวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการของประเทศ ซึ่งการศึกษาวิจัยและการสร้างนวัตกรรมจะต้องสอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของประเทศ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาและแก้ปัญหาของประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยรัฐมีหน้าที่ในการส่งเสริมการศึกษาวิจัยดังกล่าวให้เป็นไปเพื่อการสร้างนวัตกรรมใหม่ใช้ในการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติ (ร่างมาตรา ๔๑ ถึงร่างมาตรา ๔๓)

๒.๘) กำหนดความสัมพันธ์ของสถาบันอุดมศึกษากับสภาวิชาชีพและองค์กรภาคเอกชน (ร่างมาตรา ๕๙ ถึงร่างมาตรา ๖๐)

๒.๙) กำหนดให้มี “กองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา” เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนสำหรับสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา สนับสนุนการวิจัยและการสร้างนวัตกรรม และเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา คณาจารย์และบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา และการสร้างความร่วมมือในการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา รวมทั้งกำหนดแหล่งที่มาและวัตถุประสงค์การใช้จ่ายเงินกองทุน รวมทั้งการเก็บรักษาเงินและทรัพย์สินของกองทุน การจัดทำงบการเงินและการตรวจสอบทางบัญชีของกองทุน (ร่างมาตรา ๖๘ ถึงร่างมาตรา ๗๑)

๒.๑๐) กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษามีอำนาจกำกับดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษา และให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลหรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาเป็นการเฉพาะ รวมถึงการควบคุมมาตรฐานการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

นอกจากนี้ ในกรณีที่มีปัญหาในการดำเนินกิจการของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษาซึ่งอาจเกิดความเสียหายต่อส่วนรวม ให้รัฐมนตรีแจ้งสภาสถาบันอุดมศึกษาให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว และหากสภาสถาบันอุดมศึกษาไม่ดำเนินการ ดำเนินการล่าช้าเกินสมควร หรือไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ ให้รัฐมนตรีเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา เมื่อคณะรัฐมนตรีวินิจฉัยเป็นประการใดแล้ว ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ การใช้อำนาจในการกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษาดังกล่าวนั้นต้องทำเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ของสถาบันอุดมศึกษาหรือประโยชน์ ของส่วนรวม โดยคำนึงถึงความเหมาะสม ความเป็นอิสระ และความแตกต่างของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละรูปแบบ (ร่างมาตรา ๗๒)

๒.๑๑) กำหนดบทเฉพาะกาล

(๑) เพื่อให้คณะกรรมการการอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเป็นคณะกรรมการการอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้ต่อไปจนกว่าจะได้มีคณะกรรมการการอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๗๔)

(๒) เพื่อให้บรรดาบทกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ และคำสั่งเกี่ยวกับการอุดมศึกษาที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้จนกว่าจะได้มีการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๗๕)

บทที่ ๔ ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

ปัจจุบันเนื่องจากโครงสร้างการบริหารงานของกระทรวงศึกษาธิการมีลักษณะที่ใหญ่เกินไป อันเนื่องมาจากการรวมตัวกันของกระทรวงศึกษาธิการ สภาการศึกษาแห่งชาติ และทบวงมหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ภายใต้นโยบายของรัฐบาลในขณะนั้นที่ต้องการนำระบบการบริหารราชการแบบใหม่มาประยุกต์ใช้ในระบบราชการ กอปรกับหน่วยงานทั้ง ๓ แห่ง มีภารกิจที่คล้ายคลึงกันน่าจะทำให้การประสานงานเกิดความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น ซึ่งภายใต้โครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย หน่วยงานหลัก ๕ หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวง (สป.) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) และสำนักงานคณะกรรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) โดย สกอ. มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดและส่งเสริมการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยคำนึงถึงความเป็นอิสระและความเป็นเลิศทางวิชาการของสถานศึกษาระดับปริญญา จัดทำข้อเสนอนโยบายและมาตรฐานการอุดมศึกษา แผนพัฒนาการอุดมศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และสนับสนุนการพัฒนาประเทศ เสนอแนะเกี่ยวกับการจัดตั้ง ยุบ รวม ปรับปรุงและยกเลิกสถาบันอุดมศึกษา และวิทยาลัยชุมชน รวบรวมข้อมูลและจัดทำสารสนเทศด้านการอุดมศึกษา เป็นต้น ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมามีความคาดหวังว่าแต่ละหน่วยงานดังกล่าวน่าจะมีการประสานงานกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ก็ไม่ได้เป็นไปอย่างที่คาดหวัง ทั้งนี้ เนื่องจากบทบาทและภารกิจงานของสถาบันอุดมศึกษาจะแตกต่างออกไปจากสถานศึกษาในองค์กรหลักอื่นในกระทรวงศึกษาธิการ เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งมิใช่ทำหน้าที่หลักเพียงแค่การสอนเท่านั้น แต่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องทำหน้าที่เป็นเครื่องมือขับเคลื่อนกลไกในการสร้างองค์ความรู้รูปแบบใหม่ สร้างบุคลากรทางการศึกษาและผู้เรียนที่มีคุณภาพ สร้างความร่วมมือกับองค์กรหรือหน่วยงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนการส่งเสริม สนับสนุนงานวิจัยไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศเป็นสำคัญ

ในช่วงเวลาที่ผ่านมาจะพบว่า มีสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนบางแห่งประสบปัญหาในเรื่องของธรรมาภิบาล เรื่องมาตรฐานคุณภาพของหลักสูตร เรื่องการเปิดหลักสูตรนอกที่ตั้ง เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นต้น ซึ่งการแก้ปัญหาดังกล่าวล้วนแล้วแต่ใช้ระยะเวลาดำเนินการค่อนข้างมากในระบบโครงสร้างแบบเดิม ซึ่งอาจจะนำไปสู่ปัญหาในการพัฒนาประเทศทางด้านเศรษฐกิจและสังคมได้ ดังนั้น การจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษาขึ้นเพื่อให้การแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นไปอย่างมีระบบชัดเจน มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการองค์กร มีความรวดเร็วในการดำเนินการเรื่องต่าง ๆ อันจะทำให้สถาบันอุดมศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อมุ่งสู่การบริหารจัดการที่เข้มแข็งและมีความเป็นอิสระ ซึ่งจะส่งผลสำคัญต่อคุณภาพและมาตรฐานการอุดมศึกษา และเพื่อให้โครงสร้างการบริหารงานและการดำเนินงานของกระทรวงการอุดมศึกษาเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชน สามารถตอบโจทย์การแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำในการศึกษา และสามารถแก้ไขปัญหาสำคัญของสถาบันอุดมศึกษาได้ ตลอดจนยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศและพัฒนา

ประเทศไปสู่ Thailand 4.0 ดังนั้น คณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยคณะอนุกรรมาธิการการอุดมศึกษาจึงได้นำประเด็นที่ได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับมา และจัดทำเป็นร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่..) พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา พ.ศ. .... รวมทั้งร่างพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. .... ประกอบกับเพื่อให้กลไกที่กำหนดไว้สามารถขับเคลื่อนได้อย่างบรรลุวัตถุประสงค์ จึงขอเสนอข้อสังเกตและข้อเสนอแนะสำคัญไว้ดังนี้

๑) ภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งมิใช่ทำหน้าที่หลักเพียงแค่การจัดการเรียนการสอนเท่านั้น แต่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องทำหน้าที่เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนกลไกของการสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้แก่ประเทศ สร้างบุคลากรทางการศึกษา นักศึกษา และแรงงานของประเทศที่มีคุณภาพ สร้างความร่วมมือกับองค์กรหรือหน่วยงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนการส่งเสริมสนับสนุนงานวิจัยไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นฐานสำคัญของการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

๒) การยุบทบวงมหาวิทยาลัยเข้ามาอยู่ในกระทรวงศึกษาธิการส่งผลกระทบให้การดำเนินภารกิจของมหาวิทยาลัยมีความล่าช้าและเกิดอุปสรรคต่อการบริหารจัดการเป็นอย่างมาก จึงควรจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษาแยกออกมาจากกระทรวงศึกษาธิการ

๓) ให้มีการแยกสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อจัดตั้งเป็นกระทรวงการอุดมศึกษา โดยมีระบบการบริหารจัดการที่อิสระและไม่ขึ้นตรงกับกระทรวงศึกษาธิการพร้อมกับโอนบุคลากรและภารกิจต่าง ๆ ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาไปอยู่ภายใต้กระทรวงการอุดมศึกษา พร้อมกับควรยกร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง อย่างน้อย ๓ ฉบับ ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่..) พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. .... ทั้งนี้ หน่วยงานที่รับผิดชอบควรพิจารณาเร่งดำเนินการผลักดันให้ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้นมีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายเพื่อให้เกิดกระบวนการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษาเข้ามาขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาและยกระดับคุณภาพมาตรฐานการอุดมศึกษาโดยเร็ว แต่ทั้งนี้ เจตนารมณ์แห่งร่างพระราชบัญญัติ ทั้ง ๓ ฉบับดังกล่าวมุ่งหมายเพื่อการปรับโครงสร้างในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการอุดมศึกษาเท่านั้น ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการตรากฎหมายว่าด้วยการบริหารงานบุคคลในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อรองรับการดำเนินงานภายใต้กระทรวงการอุดมศึกษา โดยควรกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในสถาบันอุดมศึกษาให้ครอบคลุมทุกกลุ่มทั้งข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างในสถาบันอุดมศึกษา อันจะส่งผลให้การบริหารงานบุคคลในสถาบันอุดมศึกษามีเอกภาพและมีประสิทธิภาพต่อไป

๔) มิติหรือภาพรวมของกระทรวงการอุดมศึกษาจะต้องเป็นกระทรวงที่มีปฏิสัมพันธ์กับสถาบันอุดศึกษา มุ่งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการอุดมศึกษาโดยมีหลักการสำคัญ ได้แก่ หลักเสรีภาพทางวิชาการ หลักความเป็นอิสระ หลักความเสมอภาค หลักธรรมาภิบาล และหลักการรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อมุ่งหมายการพัฒนาบุคคลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม สังคมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่รวมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข พร้อมที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศก้าวสู่ Thailand 4.0 และยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันบนเวทีโลกได้อย่างเต็มภาคภูมิ

****

หน้าว่าง

ภาคผนวก

หน้าว่าง

ภาคผนวก ก

ร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
(ผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ)

หน้าว่าง

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..)
พ.ศ. ....

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ เพื่อจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษา (เพิ่มมาตรา ๕ (๖/๑) เพิ่มหมวด ๖/๑ กระทรวงการอุดมศึกษา มาตรา ๑๗/๑ มาตรา ๑๗/๒ และมาตรา ๑๗/๓

เหตุผล

โดยที่การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามีความจำเป็นต้องพัฒนาให้ทันต่อสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมโลก และสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ เพื่อให้การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงควรแยกภารกิจเกี่ยวกับการอุดมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ออกมาจัดตั้งเป็นกระทรวงการอุดมศึกษา จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

หน้าว่าง

ร่าง
พระราชบัญญัติ
ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..)
พ.ศ. ....

.....

.....

.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม

.....

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก (๕) ของมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๖/๑) ของมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕

“(๖/๑) กระทรวงการอุดมศึกษา”

มาตรา ๕ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น “หมวด ๖/๑ กระทรวงการอุดมศึกษา มาตรา ๑๗/๑ มาตรา ๑๗/๒ และ มาตรา ๑๗/๓ แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕

"หมวด ๖/๑
กระทรวงการอุดมศึกษา

มาตรา ๑๗/๑ กระทรวงการอุดมศึกษา มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการอุดมศึกษา อันได้แก่ กิจการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปริญญา การผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

มาตรา ๑๗/๒ กระทรวงการอุดมศึกษา มีส่วนราชการ ดังนี้

(๑) สำนักงานรัฐมนตรี

(๒) สำนักงานปลัดกระทรวง

(๓) มหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการ

ให้ส่วนราชการตาม (๒) มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นกรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

ให้ส่วนราชการตาม (๓) มีฐานะเป็นนิติบุคคลที่มีฐานะเทียบเท่ากรม และมีระเบียบบริหารราชการตามกฎหมายว่าด้วยมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาแห่งนั้น

มาตรา ๑๗/๓ การจัดระเบียบราชการกระทรวงการอุดมศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น"

มาตรา ๖ ให้โอนบรรดาหน้าที่และอำนาจของกระทรวงศึกษาธิการในส่วนที่เกี่ยวกับการอุดมศึกษาเป็นอำนาจของกระทรวงการอุดมศึกษา

ให้หน้าที่และอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในส่วนที่เกี่ยวกับการอุดมศึกษาตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เป็นหน้าที่และอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา

ให้หน้าที่และอำนาจของเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาตามที่มีกฎหมายกำหนดไว้ เป็นหน้าที่และอำนาจของปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา

มาตรา ๗ ให้โอนบรรดากิจการ หน้าที่และอำนาจ ทรัพย์สิน งบประมาณ หนี้ สิทธิ และภาระผูกพันทั้งปวงของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ไปเป็นของกระทรวงการอุดมศึกษา

มาตรา ๘ บรรดาบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีใดที่อ้างถึงกระทรวงศึกษาธิการในส่วนที่เกี่ยวกับการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และข้าราชการ พนักงานราชการ หรือลูกจ้างของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้ถือว่าอ้างถึงกระทรวงการอุดมศึกษา และข้าราชการ พนักงานราชการหรือลูกจ้างของกระทรวงการอุดมศึกษา แล้วแต่กรณี

มาตรา ๙ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัติฉบับนี้

.....

.....

ภาคผนวก ข

ร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา พ.ศ. ....
(ผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ)

หน้าว่าง

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา
พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา

เหตุผล

โดยที่สมควรกำหนดให้หน่วยงานที่มีภารกิจด้านอุดมศึกษาเป็นหน่วยงานระดับกระทรวง จึงจำเป็นต้องกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของกระทรวงการอุดมศึกษาให้ชัดเจน และจัดระบบบริหารราชการให้มีเอกภาพและสามารถดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งกำหนดขอบข่ายของหน้าที่และอำนาจ และการมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนให้ชัดเจน เพื่อไม่ให้เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติราชการ ตลอดจนเพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาซึ่งมีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากการปฏิบัติราชการในกระทรวงอื่น ๆ ให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

หน้าว่าง

ร่าง
พระราชบัญญัติ
ระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา
พ.ศ. ....

.....
.....
.....

.....
.....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา

.....
.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับคณะกรรมการการอุดมศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

บรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“สถาบันอุดมศึกษา” หมายความว่า สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

“สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ” หมายความว่า สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษา และสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่ไม่อยู่ในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษา

“สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา” หมายความว่า สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการ และสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ

“สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการ” หมายความว่า สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการ และสถาบันวิทยาลัยชุมชน ที่อยู่ในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา

“สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ” หมายความว่า สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่มีกฎหมายจัดตั้งให้เป็นมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ และอยู่ในการกำกับดูแลของรัฐมนตรี

“สถาบันอุดมศึกษาเอกชน” หมายความว่า สถาบันอุดมศึกษาที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

“ผู้บริหารระดับสูงในสถาบันอุดมศึกษา” หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งอธิการบดี หรือผู้เคยดำรงตำแหน่งรองอธิการบดีหรือคณบดีในสถาบันอุดมศึกษาและมีประสบการณ์การปฏิบัติหน้าที่ด้านการบริหารงานระดับสูงในสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้นำกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินและกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติมาใช้บังคับแก่กระทรวงการอุดมศึกษาโดยอนุโลม เว้นแต่ในพระราชบัญญัตินี้จะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๖ กระทรวงการอุดมศึกษามีหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม และกฎหมายว่าด้วยการอุดมศึกษา

มาตรา ๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษารักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจในการออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศ เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาอันเกี่ยวกับการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศนั้น เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑
บททั่วไป

มาตรา ๘ กระทรวงการอุดมศึกษา มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการอุดมศึกษาและราชการอื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของกระทรวงการอุดมศึกษา หรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา

มาตรา ๙ กระทรวงการอุดมศึกษามีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และกำหนดนโยบาย เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของงานในกระทรวงการอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีแถลงไว้ต่อรัฐสภา หรือที่คณะรัฐมนตรีกำหนดหรืออนุมัติ โดยจะให้มีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการอุดมศึกษาเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการก็ได้

ในกรณีที่มีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา การสั่งหรือการปฏิบัติราชการของรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการอุดมศึกษาให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษามอบหมาย

มาตรา ๑๐ ให้รัฐมนตรี มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบายและแผนการจัดการในระดับอุดมศึกษา กำกับนโยบาย แผนการวิจัย แผนการพัฒนากำลังคนของประเทศ ให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ

(๒) กำหนดมาตรฐานการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษา โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอุดมศึกษา และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของสถาบันอุดมศึกษาด้วย

(๓) รับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

(๔) เสนอแนะและให้ความเห็นเชิงนโยบายในการจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษาต่อคณะรัฐมนตรี รวมทั้งทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ชาติ โดยกำหนดสัดส่วนงบประมาณเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานตามหน้าที่และอำนาจของสถาบันอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ

(๕) เสนอแนะการสนับสนุนเงินงบประมาณให้แก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต่อคณะรัฐมนตรี

(๖) ประสานงานจัดการศึกษาระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

(๗) พิจารณาเสนอการจัดตั้ง ยุบ รวม ปรับปรุงและเลิกสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนต่อคณะรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอุดมศึกษา

(๘) ให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาของหน่วยงานอื่นที่ไม่อยู่สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา

(๙) เสนอแนะให้สภาสถาบันอุดมศึกษาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสามารถบริหารจัดการได้อย่างมิธรรมาภิบาล

(๑๐) วินิจฉัยสั่งการเพื่อยับยั้งหรือยุติการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ขัดต่อกฎหมาย ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน มาตรฐานการศึกษาในระดับอุดมศึกษา หรือการไม่ปฏิบัติตามธรรมาภิบาล โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอุดมศึกษา

(๑๑) ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยในสถาบันอุดมศึกษา

(๑๒) วางระเบียบการปฏิบัติราชการเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกิจการต่าง ๆ ร่วมกันของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐอันมิใช่กิจการของสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่งแห่งใดโดยเฉพาะ และกำหนดแนวทางการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาให้มหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาสามารถบริหารงานได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ

(๑๓) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของกระทรวงการอุดมศึกษา

ก่อนการใช้หน้าที่และอำนาจตาม (๑) (๓) (๔) (๕) (๖) (๙) (๑๑) และ (๑๒) ให้รัฐมนตรีหารือกับคณะกรรมการการอุดมศึกษาด้วย

การใช้อำนาจของรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่งให้คำนึงถึงความเป็นอิสระ ความหลากหลายประเภท และสถานภาพของแต่ละสถาบันอุดมศึกษาด้วย

มาตรา ๑๑ กระทรวงการอุดมศึกษามีปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาคนหนึ่ง มีหน้าที่และอำนาจดังนี้

(๑) รับผิดชอบควบคุมราชการประจำในกระทรวงการอุดมศึกษา แปลงนโยบายเป็นแนวทางและแผนปฏิบัติราชการ กำกับการทำงานของส่วนราชการในกระทรวงให้เกิดผลสัมฤทธิ์ และประสานการปฏิบัติงานของส่วนราชการในกระทรวงการอุดมศึกษาให้มีเอกภาพสอดคล้องกัน รวมทั้งเร่งรัด ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในกระทรวงให้เป็นไปตามแผนงานของกระทรวง

(๒) เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการของส่วนราชการในสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา รองจากรัฐมนตรี และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา

(๓) สนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถบริหารงานได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ

ในการปฏิบัติราชการของปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาตามวรรคหนึ่งให้มีรองปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการ และจะให้มีผู้ช่วยปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการด้วยก็ได้ ในกรณีที่มีรองปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาหรือผู้ช่วยปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา หรือมีทั้งรองปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาและผู้ช่วยปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา ให้รองปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาหรือผู้ช่วยปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการรองจากปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา

ให้รองปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา ผู้ช่วยปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา และผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นในสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา มีหน้าที่และอำนาจตามที่ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษากำหนดหรือมอบหมาย

ผู้ดำรงตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง ต้องมีความรู้ความสามารถความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ทางด้านการบริหารระดับสูงในสถาบันอุดมศึกษาด้วย ทั้งนี้ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และการได้มาของปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด

มาตรา ๑๒ สำนักงานปลัดกระทรวงมีหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการการอุดมศึกษาและคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา รวมถึงให้มีหน้าที่และอำนาจดังนี้

(๑) ดำเนินการเกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของกระทรวงและราชการที่คณะรัฐมนตรีมิได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของสำนักงานใดสำนักงานหนึ่งในสังกัดกระทรวงโดยเฉพาะ

(๒) ประสานงานต่าง ๆ ในกระทรวง และดำเนินงานต่าง ๆ ที่มีลักษณะเป็นงานที่ต้องปฏิบัติตามสายงานการบังคับบัญชาอันเป็นหน้าที่และอำนาจซึ่งจะต้องมีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกำหนดในกฎหมายอื่น

(๓) จัดทำงบประมาณและแผนปฏิบัติราชการของกระทรวง เร่งรัด ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติราชการในกระทรวงให้เป็นไปตามนโยบาย แนวทางและแผนปฏิบัติราชการของกระทรวง

(๔) จัดทำแผนการศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ

(๕) ประสานการสนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนาให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถบริหารงานได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ

(๖) ประสานและส่งเสริมความร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกับที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ และสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย

(๗) จัดทำฐานข้อมูลแห่งชาติเกี่ยวกับการอุดมศึกษาเพื่อให้สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการอุดมศึกษาได้ตามหน้าที่และอำนาจ

(๘) รวบรวมและจัดทำแผนการผลิตบัณฑิตในแต่ละสาขาวิชาให้สอดคล้องกับความต้องการด้านกำลังคนของประเทศและภูมิภาคอาเซียน

(๙) ดำเนินการเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการอุดมศึกษาและกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติที่มิได้อยู่ในอำนาจของส่วนราชการอื่น

(๑๐) ดำเนินการอื่นตามที่กำหนดในประกาศกระทรวง

หมวด ๒
การจัดระเบียบบริหารราชการในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา

มาตรา ๑๓ ระเบียบปฏิบัติราชการหรือระเบียบปฏิบัติงานของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการดังกล่าว

การแบ่งส่วนราชการภายในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการและการแบ่งส่วนงานในสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษานั้น

มาตรา ๑๔ กระทรวงการอุดมศึกษาอาจขอให้กระทรวง ทบวง กรมอื่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดเสนอโครงการและแผนงานเกี่ยวกับการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษานั้นตลอดจนรายละเอียดทางวิชาการ การเงิน สถิติ และเรื่องที่จำเป็นแก่การปฏิบัติงานในหน้าที่และอำนาจได้

กระทรวงการอุดมศึกษาอาจขอให้สภาวิชาชีพถือว่าหลักสูตรใดของสถาบันอุดมศึกษาที่ผ่านความเห็นชอบของกระทรวงการอุดมศึกษาแล้วย่อมได้รับการรับรองโดยปริยายจากสภาวิชาชีพนั้น

หมวด ๓
การปฏิบัติราชการแทน

มาตรา ๑๕ อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการอื่นที่ผู้ดำรงตำแหน่งใดจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้นหรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นมิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในส่วนราชการเดียวกันหรือส่วนราชการอื่นเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนได้

การมอบอำนาจให้ทำเป็นหนังสือ

มาตรา ๑๖ เมื่อมีการมอบอำนาจแล้ว ผู้รับมอบอำนาจมีหน้าที่ต้องรับมอบอำนาจนั้น โดยผู้มอบอำนาจจะกำหนดให้ผู้รับมอบอำนาจ มอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนต่อไป โดยจะกำหนดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขในการใช้อำนาจนั้นไว้ด้วยหรือไม่ก็ได้

หมวด ๔
การรักษาราชการแทน

มาตรา ๑๗ ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงหรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้ามีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงหลายคน ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รัฐมนตรีคนใด คนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน

มาตรา ๑๘ ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งเลขานุการรัฐมนตรี หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้ามีผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีหลายคน ให้รัฐมนตรีมอบหมายให้ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าไม่มีผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรี ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งข้าราชการในกระทรวงคนหนึ่ง เป็นผู้รักษาราชการแทน

มาตรา ๑๙ ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ให้รองปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้ามีรองปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาหลายคน ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งรองปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรองปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งข้าราชการในกระทรวงซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือเทียบเท่าเป็นผู้รักษาราชการแทน

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรองปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาจะแต่งตั้งข้าราชการในกระทรวงซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่าเป็นผู้รักษาราชการแทนก็ได้

มาตรา ๒๐ ให้ผู้รักษาราชการแทนตามความในพระราชบัญญัตินี้ มีหน้าที่และอำนาจเช่นเดียวกับผู้ซึ่งตนแทน

ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งใดหรือผู้รักษาราชการแทนผู้ดำรงตำแหน่งนั้นมอบหมายหรือมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทน ให้ผู้ปฏิบัติราชการแทนมีหน้าที่และอำนาจเช่นเดียวกับผู้ซึ่งมอบหมายหรือมอบอำนาจ

ในกรณีที่มีกฎหมายอื่นแต่งตั้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดเป็นกรรมการ หรือให้มีหน้าที่และอำนาจอย่างใด ให้ผู้รักษาราชการแทนหรือผู้ปฏิบัติราชการแทนมีหน้าที่และอำนาจเป็นกรรมการหรือมีหน้าที่และอำนาจเช่นเดียวกับผู้ดำรงตำแหน่งนั้นในการรักษาราชการแทนหรือปฏิบัติราชการแทนด้วยแล้วแต่กรณี

มาตรา ๒๑ การเป็นผู้รักษาราชการแทนตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่กระทบกระเทือนอำนาจรัฐมนตรีปลัดกระทรวงหรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาที่จะแต่งตั้งข้าราชการอื่นเป็นผู้รักษาราชการแทนตามหน้าที่และอำนาจที่มีอยู่ตามกฎหมาย

ในกรณีที่มีการแต่งตั้งผู้รักษาราชการแทนตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ดำรงตำแหน่งรองปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา หรือผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีพ้นจากความเป็นผู้รักษาราชการแทน นับแต่เวลาที่ผู้ได้รับแต่งตั้งตามวรรคหนึ่งเข้ารับหน้าที่

หมวด ๕
การกำกับดูแล

มาตรา ๒๒ รัฐมนตรีมีอำนาจกำกับและดูแลโดยทั่วไป ซึ่งกิจการของสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษา และให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลหรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาเป็นการเฉพาะ ในกรณีที่มีปัญหาข้อขัดแย้งในการดำเนินกิจการของสถาบันอุดมศึกษาซึ่งอาจเกิดความเสียหายต่อส่วนรวมและไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้โดยวิธีการอื่นใดตามที่กฎหมายบัญญัติหรือตามที่เห็นสมควรได้ ให้รัฐมนตรีเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา เมื่อคณะรัฐมนตรีวินิจฉัยเป็นประการใดแล้วให้ผู้เกี่ยวข้องมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของคณะรัฐมนตรี

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๒๓ ในระหว่างไม่มีปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งข้าราชการคนหนึ่งในกระทรวงการอุดมศึกษารักษาราชการแทนปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา จนกว่าจะมีการแต่งตั้งปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๒๔ บรรดาบทกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ และคำสั่งเกี่ยวกับการอุดมศึกษาที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ยังคงใช้บังคับได้ต่อไป จนกว่าจะได้มีการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัตินี้ซึ่งต้องไม่เกินสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

.....

.....

หน้าว่าง

ภาคผนวก ค

ร่างพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. ....
(ผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการการศึกษาและการกีฬา
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ)

หน้าว่าง

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา
พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการอุดมศึกษา

เหตุผล

โดยที่ปัจจุบันการอุดมศึกษาได้พัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง และการจัดการการอุดมศึกษามีความหลากหลาย ประกอบกับมีการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก สมควรกำหนดหลักการในการจัดการอุดมศึกษาที่เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ภารกิจหน้าที่ของอุดมศึกษา มาตรการในการส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลการจัดการการอุดมศึกษาอย่างมีเอกภาพ รวมทั้งหลักการในการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาให้มีความเหมาะสมและตอบสนองต่อความหลากหลายของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้การจัดการการอุดมศึกษาและการพัฒนาคุณภาพบุคลากรของประเทศให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการแข่งขัน มีมาตรฐาน และมุ่งไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ สนับสนุนพันธกิจทางด้านการวิจัยและการบริการวิชาการแก่สังคมของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้เกิดนวัตกรรมและการถ่ายทอดเทคโนโลยีไปสู่ภาคส่วนต่าง ๆ ที่เหมาะสมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและแก้ไขปัญหาให้กับสังคมส่วนรวม นำมาซึ่งความก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ การกินดีอยู่ดีของประชาชน ตลอดจนเป็นพลเมืองกระตือรือร้นที่จะร่วมรับผิดชอบในการดูแลประเทศต่อไป จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

หน้าว่าง

ร่าง
พระราชบัญญัติ
การอุดมศึกษา
พ.ศ. ....

.....
.....
.....

.....
.....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการอุดมศึกษา

.....
.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. ...."

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับคณะกรรมการการอุดมศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

บรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

"การอุดมศึกษา" หมายความว่า การศึกษาในระดับที่สูงกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างองค์ความรู้ ผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง

"สถาบันอุดมศึกษา" หมายความว่า สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

"มาตรฐานการอุดมศึกษา" หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพและมาตรฐานในการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่พึงประสงค์ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการส่งเสริม การกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

"บุคลากรสายวิชาการ" หมายความว่า ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ นักวิจัย หรือบุคลากรสายวิชาการที่เรียกชื่ออย่างอื่น

"องค์กรวิชาชีพ" หมายความว่า องค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายให้มีหน้าที่ควบคุมความประพฤติและการดำเนินงานของผู้ประกอบวิชาชีพให้เป็นไปตามมาตรฐานและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ

"กองทุน" หมายความว่า กองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษารักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจในการออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศ เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศนั้น เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑
บททั่วไป

มาตรา ๖ การจัดการอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาบุคคลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม สังคม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

มาตรา ๗ รัฐพึงจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของสถาบันอุดมศึกษา และสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ

นอกจากงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาตามวรรคหนึ่ง สถาบันอุดมศึกษาพึงจัดสรรงบประมาณเงินรายได้ของสถาบันอุดมศึกษานั้นเพื่อการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการพัฒนาคุณภาพของการผลิตบัณฑิตและการวิจัยและนวัตกรรม

หมวด ๒
หลักการสำคัญของการจัดการอุดมศึกษา

มาตรา ๘ การอุดมศึกษา มีหลักการสำคัญในการจัดการอุดมศึกษา ดังต่อไปนี้

(๑) หลักเสรีภาพทางวิชาการ

(๒) หลักความเป็นอิสระ

(๓) หลักความเสมอภาค

(๔) หลักธรรมาภิบาล

(๕) หลักการรับผิดชอบต่อสังคม

ส่วนที่ ๑
หลักเสรีภาพทางวิชาการ

มาตรา ๙ บุคลากรสายวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาย่อมมีเสรีภาพในการสอน และการแสดงความคิดเห็นทางวิชาการตามหลักวิชา

เสรีภาพทางวิชาการย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่การใช้เสรีภาพนั้นต้องไม่ขัดต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และต้องเคารพและไม่ปิดกั้นความเห็นต่างของบุคคลอื่น

มาตรา ๑๐ การแสดงความคิดเห็นทางวิชาการของบุคลากรสายวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาต้องไม่ถูกจำกัดโดยรัฐหรือผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา

บุคลากรสายวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาย่อมได้รับการคุ้มครองจากการถูกลงโทษหรือกลั่นแกล้งเพราะเหตุจากการสอนหรือการแสดงความคิดเห็นทางวิชาการตามหลักวิชา

มาตรา ๑๑ สถาบันอุดมศึกษาและบุคลากรสายวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาย่อมสามารถจัดกิจกรรมเชิงวิชาการได้ภายใต้ขอบเขตของการใช้เสรีภาพทางวิชาการและเท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย

ส่วนที่ ๒
หลักความเป็นอิสระ

มาตรา ๑๒ สถาบันอุดมศึกษามีอิสระในการบริหารองค์กร บริหารวิชาการ และบริหารงบประมาณ ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษานั้น

มาตรา ๑๓ การกำกับดูแลและการควบคุมสถาบันอุดมศึกษาจะกระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็นและที่กำหนดไว้ในกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น

มาตรา ๑๔ การบริหารงานในสถาบันอุดมศึกษาจะต้องไม่ถูกครอบงำจากองค์กรทางการเมือง กลุ่มธุรกิจ หรือกลุ่มผู้มีอิทธิพลอื่น

ส่วนที่ ๓
หลักความเสมอภาค

มาตรา ๑๕ สถาบันอุดมศึกษาต้องให้การศึกษาแก่นิสิตและนักศึกษาอย่างเต็มที่และเท่าเทียมกันทุกคน ไม่เลือกปฏิบัติกับนิสิตและนักศึกษาคนใดคนหนึ่งเพราะเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด

มาตรา ๑๖ สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อเป็นทุนการศึกษาให้แก่นิสิตและนักศึกษาผู้ยากไร้เพื่อส่งเสริมให้ได้รับโอกาสทางการศึกษา ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งกำหนด

ส่วนที่ ๔
หลักธรรมาภิบาล

มาตรา ๑๗ สถาบันอุดมศึกษาต้องบริหารงาน บริหารบุคคล บริหารทรัพยากร ให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล อันประกอบด้วยหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

มาตรา ๑๘ สถาบันอุดมศึกษาต้องมีระบบตรวจสอบถ่วงดุลภายในที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้การบริหารงานในสถาบันอุดมศึกษาเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

มาตรา ๑๙ สถาบันอุดมศึกษาต้องกำหนดพันธกิจที่มีต่อนิสิตและนักศึกษา ต่อสังคมและต่อประเทศโดยรวมอย่างเป็นรูปธรรม และเผยแพร่ต่อสาธารณะเพื่อให้รับทราบกันอย่างกว้างขวาง

มาตรา ๒๐ สถาบันอุดมศึกษาต้องเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษานั้นแก่สาธารณะ รวมทั้งร่วมมือและดำเนินการให้มีการประสานข้อมูลอุดมศึกษาในด้านต่าง ๆ อย่างรอบด้าน

ส่วนที่ ๕
หลักการรับผิดชอบต่อสังคม

มาตรา ๒๑ สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ในการจัดการศึกษา ผลิตงานวิจัยและสร้างนวัตกรรมที่มีประโยชน์ในการพัฒนาประเทศชาติ รวมทั้งให้บริการวิชาการอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนและสังคมโดยรวม

หมวด ๓
ประเภทของสถาบันอุดมศึกษา

มาตรา ๒๒ สถาบันอุดมศึกษามี ๒ ประเภท ดังต่อไปนี้

(๑) สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ประกอบด้วย สถาบันอุดมศึกษา ๒ ประเภท ดังต่อไปนี้

(ก) สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษา คือสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่อยู่ในการควบคุมหรือกำกับดูแลของกระทรวงการอุดมศึกษา ประกอบไปด้วย

๑) สถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญา คือ สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าหรือระดับบัณฑิตศึกษา ประกอบด้วยสถาบันอุดมศึกษา ๒ ประเภท ดังต่อไปนี้

๑.๑) สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการ คือ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการที่อยู่ในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษา

๑.๒) สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ คือ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่มีกฎหมายจัดตั้งให้เป็นมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาในการกำกับของรัฐ และอยู่ในกำกับดูแลของรัฐมนตรี

๒) สถาบันอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา คือ สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า

(ข) สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่ไม่อยู่ในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษา คือ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่อยู่ในสังกัดหรืออยู่ในกำกับดูแลของกระทรวง ทบวง กรมอื่น ที่มิใช่กระทรวงการอุดมศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๒) สถาบันอุดมศึกษาเอกชน คือ สถาบันอุดมศึกษาที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

รัฐมนตรีอาจแบ่งประเภทของสถาบันอุดมศึกษาตามศักยภาพหรือคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อประโยชน์ในการกำหนดการสนับสนุน ส่งเสริม ควบคุม หรือกำกับดูแลได้ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๒๓ รัฐพึงสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการมีความเป็นอิสระในการบริหารองค์กร บริหารวิชาการ และบริหารงบประมาณ โดยให้สถาบันอุดมศึกษาดังกล่าวเปลี่ยนสถานะเป็นสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ ทั้งนี้ ตามเจตนารมณ์ของสถาบันอุดมศึกษานั้น

หมวด ๔
คณะกรรมการการอุดมศึกษา

มาตรา ๒๔ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการการอุดมศึกษา” ประกอบด้วย

(๑) ประธานกรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง ตามข้อเสนอร่วมกันของที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ และสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย

(๒) กรรมการซึ่งมาจากผู้เคยดำรงตำแหน่งนายกสภามหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่ได้รับการสรรหาและแต่งตั้งจากคณะรัฐมนตรี จำนวนสามคน

(๓) กรรมการซึ่งมาจากผู้เคยดำรงตำแหน่งอธิการบดีของมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่ได้รับการสรรหาและแต่งตั้งจากคณะรัฐมนตรี จำนวนสามคน

(๔) กรรมการซึ่งมาจากผู้แทนของสภาวิชาชีพ จำนวนหนึ่งคน

(๕) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับการสรรหาและแต่งตั้งจากคณะรัฐมนตรีจากผู้ซึ่งมีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์ในด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษา ด้านกฎหมาย ด้านเศรษฐกิจการคลังและงบประมาณ ด้านสังคม หรือสาขาอื่นที่มีความจำเป็นโดยต้องมาจากด้านอุตสาหกรรม หรือด้านธุรกิจหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดยุทธศาสตร์ของประเทศและเกี่ยวข้องกับการใช้บัณฑิต จำนวนไม่เกินแปดคน

ให้ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ

ประธานกรรมการ กรรมการตาม (๒) (๓) และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๕) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้

การสรรหากรรมการตาม (๒) และ (๓) ผู้เข้ารับการสรรหาจะต้องไม่ดำรงตำแหน่งนายกสภาสถาบันอุดมศึกษา หรืออธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาใด ในขณะที่เข้ารับการสรรหา

หลักเกณฑ์ วิธีการได้มา การแต่งตั้งประธานกรรมการ และการสรรหากรรมการตาม (๒) (๓) (๔) และ (๕) ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๕ ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๒๔ (๔) ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์

(๓) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

(๔) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) ไม่เคยมีประวัติเสื่อมเสียทางจริยธรรม จรรยาบรรณ และการประกอบวิชาชีพ

(๖) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๗) ไม่เป็นคู่สัญญาหรือผู้มีส่วนได้เสียหรือผลประโยชน์โดยตรงในกิจการที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงการอุดมศึกษา หรือสถาบันอุดมศึกษา หรือหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา เว้นแต่เป็นการศึกษาวิจัยหรือฝึกอบรมเพื่อประโยชน์ในการศึกษา

มาตรา ๒๖ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระของ ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๒๔ (๕) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) คณะรัฐมนตรีให้ออก

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๕

ในกรณีที่ประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๒๔ (๕) ว่างลงไม่ว่าด้วยเหตุใดและยังมิได้ดำเนินการให้ได้มาซึ่งประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้คณะกรรมการการอุดมศึกษาประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่

ในกรณีที่ประธานกรรมการหรือกรรมการตามมาตรา ๒๔ พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการให้ได้มาซึ่งประธานกรรมการหรือกรรมการตามมาตรา ๒๔ เว้นแต่วาระของประธานกรรมการหรือกรรมการเหลืออยู่น้อยกว่าเก้าสิบวันจะไม่ดำเนินการให้ได้มาซึ่งประธานกรรมการหรือกรรมการตามมาตรา ๒๔ ก็ได้ เมื่อดำเนินการให้ได้มาซึ่งผู้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการหรือกรรมการนั้นแล้ว ให้ผู้ซึ่งได้รับตำแหน่งดังกล่าวอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

ในกรณีที่ประธานกรรมการหรือกรรมการตามมาตรา ๒๔ พ้นจากตำแหน่งตามวาระแต่ยังมิได้ดำเนินการให้ได้มาซึ่งประธานกรรมการหรือกรรมการขึ้นใหม่ ให้ประธานกรรมการหรือกรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะได้แต่งตั้งประธานกรรมการหรือกรรมการขึ้นใหม่

มาตรา ๒๗ ให้คณะกรรมการการอุดมศึกษามีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณาเสนอนโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐานการอุดมศึกษา การพัฒนากำลังคนของประเทศที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ

(๒) สนับสนุน ส่งเสริม ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระและความเป็นเลิศทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญา ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(๓) ให้ความเห็นชอบแก่รัฐมนตรีในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษา โดยให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของสถาบันอุดมศึกษาด้วย

(๔) ให้ความเห็นชอบการเสนอการจัดตั้ง ยุบ รวม ปรับปรุง และเลิกสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ของรัฐมนตรี

(๕) ให้ความเห็นชอบแก่รัฐมนตรีในการวินิจฉัยสั่งการเพื่อยับยั้งหรือยุติการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษาหรือสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่ขัดต่อกฎหมาย ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน มาตรฐานการศึกษาในระดับอุดมศึกษา หรือการไม่ปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล

(๖) เสนอแนะและให้ความเห็นเชิงนโยบายแก่รัฐมนตรีในเรื่องการจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษา รวมทั้งทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ชาติ โดยกำหนดสัดส่วนงบประมาณเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานตามหน้าที่และอำนาจของสถาบันอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ

(๗) เสนอแนะและให้ความเห็นแก่รัฐมนตรีในเรื่องการสนับสนุนเงินงบประมาณให้แก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

(๘) เสนอแนะและให้ความเห็นแก่รัฐมนตรีในเรื่องการรับรองวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

(๙) เสนอแนะและให้ความเห็นแก่รัฐมนตรีในการพิจารณาเพื่อให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่ไม่อยู่ในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษา

(๑๐) เสนอแนะและให้ความเห็นแก่รัฐมนตรีในการให้สภาสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีธรรมาภิบาล

(๑๑) เสนอแนะและให้ความเห็นแก่รัฐมนตรีในการวางระเบียบการปฏิบัติราชการเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกิจการต่าง ๆ ร่วมกันของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษาอันมิใช่กิจการของสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่งแห่งใดโดยเฉพาะ และแนวทางการสนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนาให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษาสามารถบริหารงานได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ

(๑๒) ให้คำปรึกษา คำแนะนำและความเห็นแก่รัฐมนตรีในเรื่องที่รัฐมนตรีมอบหมาย

(๑๓) กำหนดวิธีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่นตามมาตรา ๓๖ (๘)

(๑๔) เสนอแนะการออกระเบียบ หลักเกณฑ์ และประกาศที่เกี่ยวกับการบริหารงานของสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา

(๑๕) กำหนดมาตรฐานอื่นใดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมอบหมาย

(๑๖) ปฏิบัติการอื่นตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามกฎหมายอื่น หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

การใช้อำนาจของคณะกรรมการการอุดมศึกษา ให้คำนึงถึงความเป็นอิสระ ความหลากหลายและสถานภาพของแต่ละสาขาวิชาและแต่ละสถาบันอุดมศึกษาด้วย

มาตรา ๒๘ ให้คณะกรรมการการอุดมศึกษาประกาศกำหนดรายชื่อหน่วยงานเพื่อทำหน้าที่ประเมินคุณภาพภายนอกให้กับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ในกรณีที่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษาหรือสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจากหน่วยงานอื่นที่ได้รับการยอมรับจากทั้งในประเทศและหรือต่างประเทศ ให้ถือว่าการประเมินดังกล่าวเป็นการประเมินตามวรรคหนึ่งแล้ว

มาตรา ๒๙ ให้มีการประชุมคณะกรรมการการอุดมศึกษาอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง

ในการประชุมคณะกรรมการการอุดมศึกษาต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ในการประชุมคณะกรรมการการอุดมศึกษา ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

มาตรา ๓๐ คณะกรรมการการอุดมศึกษาอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นในเรื่องหนึ่งเรื่องใด หรือมอบหมายให้ปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใด อันอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ และให้นำมาตรา ๒๙ มาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะอนุกรรมการโดยอนุโลม

การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการการอุดมศึกษาจะกำหนดให้คณะอนุกรรมการคณะใดปฏิบัติการตามที่มอบหมาย แล้วเสนอคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อพิจารณาหรือเพื่อทราบแล้วแต่กรณี ก็ได้

การแต่งตั้งและการพ้นจากตำแหน่งของอนุกรรมการ หน้าที่และอำนาจของคณะอนุกรรมการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด

มาตรา ๓๑ คณะกรรมการการอุดมศึกษาอาจเชิญบุคคลหนึ่งบุคคลใดมาให้ข้อเท็จจริงและแสดงความคิดเห็นหรือคำแนะนำได้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๓๒ ให้คณะกรรมการการอุดมศึกษาจัดให้มีการประชุมร่วมกับผู้แทนของที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ และสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

มาตรา ๓๓ ในกรณีที่ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ หรือสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย เห็นว่าการใช้อำนาจของคณะกรรมการการอุดมศึกษาไม่ถูกต้อง ขัดกับหลักความเป็นอิสระของสถาบันอุดมศึกษา หรือสร้างภาระให้แก่สถาบันอุดมศึกษาเกินสมควร ที่ประชุมอธิการบดีหรือสมาคมดังกล่าวอาจเสนอความเห็นไปยังคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อให้ทบทวนการใช้อำนาจได้

มาตรา ๓๔ ให้สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการการอุดมศึกษา

หมวด ๕
หน้าที่และอำนาจของสถาบันอุดมศึกษา

มาตรา ๓๕ สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) การจัดการศึกษา

(๒) การวิจัยและการสร้างนวัตกรรม

(๓) การบริการวิชาการแก่สังคม

(๔) การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

(๕) อำนาจและหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

การดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจตามวรรคหนึ่ง สถาบันอุดมศึกษาต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือแผนพัฒนาประเทศในรูปแบบอื่น และสนองต่อความจำเป็นและความต้องการของประเทศในด้านต่าง ๆ การส่งเสริมให้เกิดผู้ประกอบการรายใหม่ให้กับประเทศ การพัฒนากำลังคนของประเทศ และการจัดการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อให้ประเทศไทยพัฒนาไปสู่ประเทศที่มีความก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และมีพลเมืองที่มีคุณภาพ

ส่วนที่ ๑
การจัดการศึกษา

มาตรา ๓๖ สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดให้มีหลักสูตรการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นในการพัฒนาคุณภาพของบุคคล พัฒนาวิชาชีพชั้นสูง และการค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และเพื่อพัฒนาสังคม

หลักสูตรที่สภาสถาบันอุดมศึกษาจะอนุมัติเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาเปิดสอนได้ จะต้องเป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานไม่ต่ำกว่ามาตรฐานการอุดมศึกษาและมาตรฐานหลักสูตรตามที่ประกาศกำหนด

มาตรา ๓๗ การจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา ให้มีวิธีการจัดการเรียนการสอนดังต่อไปนี้

(๑) การบรรยาย

(๒) การเรียนรู้โดยการปฏิบัติงานจริง

(๓) การจัดการอบรม สัมมนาทางวิชาการ

(๔) การศึกษาดูงาน หรือลงพื้นที่เพื่อรับฟังข้อเท็จจริงในสังคม

(๕) การจัดการเรียนการสอนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

(๖) การจัดการเรียนการสอนแบบสหสาขาวิชา

(๗) การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

(๘) การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่นตามที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด

การจัดการเรียนการสอนตามวรรคหนึ่ง ให้มีการบรรยายเท่าที่จำเป็น และเน้นการจัดการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้โดยการปฏิบัติงานจริงเป็นหลัก

มาตรา ๓๘ เพื่อเป็นการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษา ให้รัฐสนับสนุนระบบสารสนเทศทางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง เพื่อความเท่าเทียมในการเข้าถึงสารสนเทศทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

มาตรา ๓๙ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรมีความร่วมมือกันในเรื่องการจัดการศึกษาอย่างใกล้ชิดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทรัพยากรบุคคลของประเทศ

มาตรา ๔๐ สถาบันอุดมศึกษาพึงสร้างความร่วมมือกับองค์กรภาคเอกชนและภาคอุตสาหกรรมเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติงานจริง

ส่วนที่ ๒
การวิจัยและการสร้างนวัตกรรม

มาตรา ๔๑ สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ในการศึกษาวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นงานวิจัยภายในสถาบันอุดมศึกษานั้นเอง หรือเป็นงานวิจัยจากภายนอกทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน

การศึกษาวิจัยและการสร้างนวัตกรรมจะต้องสอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของประเทศ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาและแก้ปัญหาของประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรม

รัฐมีหน้าที่ในการส่งเสริมการศึกษาวิจัยตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปเพื่อการสร้างนวัตกรรมใหม่เพื่อใช้ในการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติ

มาตรา ๔๒ ในการดำเนินการศึกษาวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาตามมาตรา ๔๑ ให้สถาบันอุดมศึกษาจัดให้มีหน่วยงานวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานทางด้านการศึกษาวิจัยให้แก่บุคลากรสายวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา

มาตรา ๔๓ เพื่อส่งเสริมให้มีการนำผลการวิจัยและนวัตกรรมของสถาบันอุดมศึกษาไปใช้ประโยชน์จริง สถาบันอุดมศึกษาพึงสนับสนุนการแลกเปลี่ยนบุคลากร การจัดตั้งกลุ่มวิจัยร่วม การแปลงผลงานวิจัยให้เป็นรูปธรรม ระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคเอกชน

สถาบันอุดมศึกษาอาจจัดตั้งนิติบุคคลหรือร่วมกับภาคเอกชนเพื่อจัดตั้งนิติบุคคลโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำผลการวิจัยและนวัตกรรมของสถาบันอุดมศึกษาไปใช้ประโยชน์ก็ได้

ส่วนที่ ๓
การบริการวิชาการแก่สังคม

มาตรา ๔๔ สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ในการให้บริการทางวิชาการและวิชาชีพและให้คำปรึกษาทางวิชาการและวิชาชีพแก่สังคมภายนอกสถาบันอุดมศึกษา โดยนำความรู้จากการจัดการศึกษา การฝึกอบรมทางวิชาการ การผลิตงานวิจัยและการสร้างนวัตกรรม การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มาดำเนินการดังกล่าวเพื่อพัฒนาสังคมในด้านวิชาการหรือการพัฒนาความรู้ ตลอดจนความเข้มแข็งของประเทศชาติและนานาชาติ

มาตรา ๔๕ สถาบันอุดมศึกษาในฐานะที่เป็นที่พึ่งทางวิชาการของชุมชนหรือสังคม ต้องร่วมเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ที่ใกล้เคียงกับที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษานั้น

มาตรา ๔๖ สถาบันอุดมศึกษาต้องส่งเสริมให้นิสิตและนักศึกษามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ กับสังคมเพื่อสร้างเสริมจิตสาธารณะในการนำความรู้และประสบการณ์มาใช้เพื่อสร้างประโยชน์แก่ส่วนรวม

ส่วนที่ ๔
การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

มาตรา ๔๗ สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยการอนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสาน และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และบูรณาการการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนและกิจกรรมของนิสิตและนักศึกษา

หมวด ๖
องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการอุดมศึกษา

ส่วนที่ ๑
รัฐมนตรี

มาตรา ๔๘ รัฐมนตรีเป็นผู้มีอำนาจหลักในการกำหนดนโยบาย แผนการจัดการและมาตรฐานการอุดมศึกษา และเป็นศูนย์กลางในการประสานงานระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการอุดมศึกษา รวมถึงการประสานงานและสร้างความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศเพื่อสนับสนุนให้การอุดมศึกษาของประเทศมุ่งสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ

มาตรา ๔๙ การใช้อำนาจของรัฐมนตรีต้องเป็นไปเพื่อการสนับสนุนส่งเสริมการอุดมศึกษา โดยไม่กระทบหลักเสรีภาพทางวิชาการและหลักความเป็นอิสระในการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษา ทั้งนี้ ให้รัฐมนตรีใช้อำนาจผ่านสภาสถาบันอุดมศึกษาของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา

ส่วนที่ ๒
สถาบันอุดมศึกษา

มาตรา ๕๐ สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันทางวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง มีวัตถุประสงค์ในการสร้าง พัฒนา ประมวล และประยุกต์องค์ความรู้ทั้งมวล ดำเนินการให้มีการเรียนรู้ในองค์ความรู้ จัดการศึกษา เผยแพร่ความรู้ ส่งเสริมและพัฒนาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการวิจัยและการสร้างนวัตกรรม ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

มาตรา ๕๑ การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาขึ้นใหม่ต้องคำนึงถึงเหตุผล ความคุ้มค่า และความจำเป็นของประเทศ รวมทั้งการขยายโอกาสทางการศึกษา

การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาขึ้นใหม่ตามวรรคหนึ่ง ต้องไม่เป็นไปเพื่อการพาณิชย์ในการแสวงหากำไรจากการจัดการเรียนการสอน

มาตรา ๕๒ สถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วยองค์กรอย่างน้อยดังต่อไปนี้

(๑) สภาสถาบันอุดมศึกษา

(๒) คณะกรรมการบริหารสถาบันอุดมศึกษา

(๓) คณะผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา

(๔) สภาวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา

ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษา ให้มีสภาอาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาและสภาเจ้าหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษา หรือสภาอาจารย์และเจ้าหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาด้วย

มาตรา ๕๓ สภาสถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่และอำนาจในการควบคุมดูแลกิจการโดยทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา ควบคุมจริยธรรมทางการเงิน และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวกับกิจการของสถาบันอุดมศึกษาที่มิได้ระบุให้เป็นหน้าที่ของส่วนงานใดหรือผู้ใดโดยเฉพาะ

สภาสถาบันอุดมศึกษาต้องมีจำนวนของกรรมการไม่เกินกว่าที่กฎหมายกำหนด และต้องปฏิบัติหน้าที่ตามหลักธรรมาภิบาล ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน และเป็นไปเพื่อประโยชน์ของสถาบันอุดมศึกษาอย่างแท้จริง

มาตรา ๕๔ คณะกรรมการบริหารสถาบันอุดมศึกษาประกอบด้วยอธิการบดี รองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก หรือตำแหน่งอื่นที่เทียบเท่าคณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน หรือผู้อำนวยการสำนัก มีหน้าที่ในการเสนอแผนพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา ให้คำปรึกษาและข้อแนะนำเกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไปแก่อธิการบดี และหน้าที่และอำนาจอื่นตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายจัดตั้งของสถาบันอุดมศึกษานั้น

คณะผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาประกอบด้วยอธิการบดี และรองอธิการบดี มีหน้าที่ในการบริหารกิจการของสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมาย รวมทั้งวัตถุประสงค์และนโยบายของสถาบันอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

สภาวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา มีหน้าที่และอำนาจในการกลั่นกรองการดำเนินงานทางด้านวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา และหน้าที่และอำนาจอื่นตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายจัดตั้งของสถาบันอุดมศึกษานั้น

มาตรา ๕๕ สถาบันอุดมศึกษาอาจแบ่งส่วนงาน ดังต่อไปนี้

(๑) สำนักงานสภาสถาบันอุดมศึกษา มีหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานของสภาสถาบันอุดมศึกษา

(๒) สำนักงานสถาบันอุดมศึกษา มีหน้าที่สนับสนุนการบริหารสถาบันอุดมศึกษา

(๓) คณะและวิทยาลัย มีหน้าที่จัดการศึกษา ทำการวิจัยและการสร้างนวัตกรรม นำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์และให้บริการทางวิชาการ

(๔) สถาบัน มีหน้าที่ทำการวิจัยและการสร้างนวัตกรรม ให้บริการทางวิชาการ หรือจัดการศึกษา

(๕) สำนัก มีหน้าที่สนับสนุนการบริหารจัดการทางวิชาการ

สถาบันอุดมศึกษาอาจให้มีส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าสำนักงาน คณะ วิทยาลัย สถาบัน หรือสำนัก เพื่อดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาก็ได้

มาตรา ๕๖ สถาบันอุดมศึกษาต้องให้การศึกษาอย่างเต็มที่กับนิสิตและนักศึกษา โดยมุ่งพัฒนาให้นิสิตและนักศึกษามีความเป็นเลิศทั้งในด้านวิชาการและเป็นคนดีของสังคม

ให้สถาบันอุดมศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

มาตรา ๕๗ สถาบันอุดมศึกษาต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการนำความรู้ ผลงานวิจัย และนวัตกรรม ไปใช้ในการสร้างผู้ประกอบการใหม่ให้กับประเทศ

สถาบันอุดมศึกษาอาจกำหนดมาตรการใด ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการตามวรรคหนึ่งได้ รวมถึงการจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนทางด้านการเงินเพื่อการประกอบธุรกิจใหม่

มาตรา ๕๘ สถาบันอุดมศึกษาต้องส่งเสริมและสนับสนุนนิสิตและนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์อย่างแท้จริงให้มีโอกาสเรียนจนสำเร็จปริญญาตรี

ส่วนที่ ๓
สภาวิชาชีพ

มาตรา ๕๙ ให้สภาวิชาชีพมีส่วนในการเสนอความคิดเห็นประกอบการจัดทำมาตรฐานหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพนั้นเพื่อกำหนดคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของวิชาชีพนั้นได้ แต่มิให้มีอำนาจในการรับรองหรือกำหนดการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับสภาวิชาชีพนั้นของสถาบันอุดมศึกษา หรือสร้างภาระอื่นใดให้กับสถาบันอุดมศึกษา

ให้สภาวิชาชีพสามารถจัดการประเมินความรู้ ทักษะ และสมรรถนะในการประกอบวิชาชีพนั้นแก่ผู้สำเร็จการศึกษาเพื่อประกอบอาชีพที่สภาวิชาชีพนั้นควบคุมอยู่ได้

มาตรา ๖๐ สภาวิชาชีพจะออกข้อบังคับหรือหลักเกณฑ์เพื่อจัดระเบียบการประกอบอาชีพโดยมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติหรือก้าวก่ายการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไม่ได้

ส่วนที่ ๔
องค์กรภาคเอกชน

มาตรา ๖๑ ให้องค์กรภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเท่าที่ไม่ขัดกับวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษานั้น

องค์กรภาคเอกชนอาจให้การสนับสนุนเงินทุน วัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ หรือสิ่งอันจำเป็นอื่นให้แก่สถาบันอุดมศึกษาได้ ทั้งนี้ ให้รัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดมาตรการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรภาคเอกชนให้การสนับสนุนแก่สถาบันอุดมศึกษาได้เท่าที่จำเป็น

ส่วนที่ ๕
หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการอุดมศึกษา

มาตรา ๖๒ ในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการอุดมศึกษาของกระทรวง ทบวง กรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ที่ไม่ได้อยู่ในกระทรวงการอุดมศึกษา และไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการอุดมศึกษา ให้ปฏิบัติงานให้เป็นไปในแนวทางเดียวกับที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

ให้รัฐมนตรีเป็นผู้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามวรรคหนึ่งแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

หมวด ๗
ทรัพยากรอุดมศึกษา

ส่วนที่ ๑
การจัดสรรทรัพยากรให้แก่การจัดการอุดมศึกษา

มาตรา ๖๓ ให้รัฐสนับสนุนงบประมาณแผ่นดินให้กับการอุดมศึกษา โดยจัดสรรเป็นเงินงบประมาณเพื่อการศึกษา ดังนี้

(๑) งบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษา ทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการและสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการ และงบลงทุน โดยให้มีอิสระในการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงคุณภาพและความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา

(๒) ทุนการศึกษาในรูปของกองทุนกู้ยืมให้แก่ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย ตามความเหมาะสมและความจำเป็น

(๓) จัดสรรเงินเข้ากองทุนกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพื่อให้พึ่งตนเองได้

มาตรา ๖๔ ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น ทั้งในประเทศและต่างประเทศมาใช้จัดการอุดมศึกษา ดังนี้

(๑) ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการอุดมศึกษา โดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการอุดมศึกษาได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

(๒) ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการอุดมศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการอุดมศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถาบันอุดมศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการอุดมศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น

ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดมทรัพยากรตามวรรคหนึ่ง โดยการสนับสนุน การอุดหนุน และการใช้มาตรการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีตามความเหมาะสมและความจำเป็น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายกำหนด

ส่วนที่ ๒
การจัดการทรัพยากรของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

มาตรา ๖๕ ให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการ มีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถาบันอุดมศึกษานั้น ทั้งที่เป็นที่ราชพัสดุตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ และที่เป็นทรัพย์สินอื่น รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการของสถาบันอุดมศึกษาและเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาที่ไม่ขัดหรือแย้งกับนโยบาย วัตถุประสงค์ และภารกิจหลักของสถาบัน อุดมศึกษา

บรรดาอสังหาริมทรัพย์ที่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการได้มาโดยมีผู้อุทิศให้หรือโดยการซื้อหรือแลกเปลี่ยนจากรายได้ของสถาบันอุดมศึกษา ไม่ถือเป็นที่ราชพัสดุ และให้เป็นกรรมสิทธิ์ของสถาบันอุดมศึกษานั้น

บรรดารายได้และผลประโยชน์ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการ รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดจากที่ราชพัสดุ เบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาลาศึกษา และเบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของที่ดำเนินการโดยใช้เงินงบประมาณ รายได้จากทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดขึ้นจากการวิจัยไม่ว่าจะมาจากแหล่งทุนใด ไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ หรือกฎหมายอื่น

มาตรา ๖๖ การจัดการทรัพย์สินของสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่ไม่อยู่ในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษา ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษานั้น

มาตรา ๖๗ ให้มีระบบการตรวจสอบ ติดตามและประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการใช้จ่ายงบประมาณในการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยหน่วยงานภายในและหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ตรวจสอบภายนอก

หลักเกณฑ์ วิธีการในการตรวจสอบ การติดตาม และการประเมิน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ส่วนที่ ๓
กองทุน

มาตรา ๖๘ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่ง เรียกว่า “กองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา” ในสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนสำหรับสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา สนับสนุนการวิจัยและการสร้างนวัตกรรม และเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา คณาจารย์และบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา และการสร้างความร่วมมือในการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

กองทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินดังต่อไปนี้

(๑) เงินทุนประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้

(๒) เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้เป็นรายปี

(๓) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคหรือมอบให้

(๔) เงินที่ได้รับจากต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ

(๕) ดอกผลและผลประโยชน์ที่เกิดจากกองทุน

(๖) รายได้หรือผลประโยชน์อื่นของกองทุน

เงินและทรัพย์สินของกองทุนไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

มาตรา ๖๙ เงินกองทุนให้ใช้จ่ายเพื่อการดังต่อไปนี้

(๑) ดำเนินงานและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพหลักสูตร กิจกรรม และมาตรฐานการอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

(๒) สนับสนุนและพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา

(๓) เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๗๐ ให้สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาเก็บรักษาเงินและทรัพย์สินของกองทุน และรายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุนต่อคณะกรรมการการอุดมศึกษา

การนำเงินของกองทุนไปฝากกับสถาบันการเงิน การนำเงินไปลงทุน การให้ยืมหรือการให้กู้ยืมแก่สถาบันอุดมศึกษา และการรายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๗๑ ให้สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาจัดทำงบการเงินส่งผู้สอบบัญชีตรวจสอบภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีทุกปี

ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินหรือบุคคลภายนอกที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเห็นชอบเป็นผู้สอบบัญชีของกองทุนทุกรอบปี แล้วทำรายงานผลการสอบบัญชีของกองทุนเสนอต่อคณะกรรมการการอุดมศึกษา

หมวด ๘
การควบคุมและกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษา

มาตรา ๗๒ รัฐมนตรีมีหน้าที่และอำนาจในการกำกับดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษา และให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลหรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาเป็นการเฉพาะ รวมถึงการควบคุมมาตรฐานการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

ในกรณีที่มีปัญหาในการดำเนินกิจการของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษาซึ่งอาจเกิดความเสียหายต่อส่วนรวม ให้รัฐมนตรีแจ้งสภาสถาบันอุดมศึกษาให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้น ในกรณีที่สภาสถาบันอุดมศึกษาไม่ดำเนินการ ดำเนินการล่าช้าเกินสมควร หรือไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ ให้รัฐมนตรีเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา เมื่อคณะรัฐมนตรีวินิจฉัยเป็นประการใดแล้ว ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของคณะรัฐมนตรี

การกำกับดูแลตามวรรคหนึ่งและวรรคสองต้องทำเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ของสถาบันอุดมศึกษาหรือประโยชน์ของส่วนรวม โดยคำนึงถึงความเหมาะสม ความเป็นอิสระ และความแตกต่างของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละรูปแบบ

มาตรา ๗๓ การกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๗๔ ให้คณะกรรมการการอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นคณะกรรมการการอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้ต่อไป จนกว่าจะได้มีคณะกรรมการการอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๗๕ บรรดาบทกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ และคำสั่งเกี่ยวกับการอุดมศึกษา ที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้บังคับได้ต่อไป เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะได้มีการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

.....

.....

ออกแบบและพิมพ์ที่ สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
๐ ๒๒๔๔ ๑๕๐๑, ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๔๑, ๐ ๒๘๓๑ ๙๘๗๒, ๐ ๒๘๓๑ ๙๘๗๕

ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพ
ISO 9001:2015
QUALITY MANAGEMENT SYSTEM